

TELEVIZIJSKI SPORED

12. VIII. petek 1

18.15 POROČILA
18.20 DOMAČI ANSAMBLI: V GOSTEH PRI DOBRIH ZNANCIH, glasbena oddaja
18.50 TARZAN, ameriška risanka
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 ROCKFORDOVI DOSJEJI, oddaja iz ameriške nanizanke
21.15 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.35 NOČNI KINO: ZIVLJENJE NA VELIKI NOGI, ameriški film
Dolgoletni igralski par Dean Martin in Jerry Lewis z vrsto filmov nista požela nikakršnih pohval filmskih kritikov. Slednji so jima bili bolj naklonjeni šele tedaj, ko sta se izkazala vsak zase. Film, ki ga bomo gledali drevi, ne izstopa iz poprečja, je inačica zgodbe o nenavadnih bolezenskih znakih glavnega junaka, kakršno je 1973 s Carole Lombard in Frederichom Marchem posnel William Wellman. Skoraj dve deset-

letji pozneje je v filmu Normana Tauraga ob Martinu in Lewisu igrala tudi Janet Leigh, delo pa je povsem podrejeno komičnemu izrazu Lewisa, ki je pokazal vrhano mero burleskne duhovitosti.
23.05 DNEVNIK

2
14.40 Test - 14.5 Prenos s svetovnega prvenstva v atletiki iz Helsinkov - 20.10 Koncert Dubrovniškega mestnega orkestra na Dubrovniških poletnih prireditvah - 20.55 Poročila - 21.00 Dokumentarna oddaja - 21.50 Prebujanje podgan (jugoslovanski film)
ZAGREB 1
15.30 Video strani - 15.40 Avtomobili in ljudje (dokumentarna oddaja) - 16.30 Zanimivo potovanje - 16.35 Dubrovniški nokturmo (glasbena oddaja) - 17.30 Po reki Tari: Od Komova do Djurdjevića - 18.00 Poročila - 18.05 Koledar - 18.15 Plavica - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Rockfordovi dosjeji (oddaja iz ameriške nanizanke) - 21.00 Dober večer (zabavno-glasbena oddaja) - 21.45 Dnevnik - 22.00 Kultura srca - 23.30 Poročila

13. VIII. sobota 1

16.30 POROČILA
16.35 TARZAN, ameriška risanka
17.00 NEKO POLETJE, oddaja iz skopske nanizanke za otroke
17.30 MOGOČNO MORJE: TOVOR, angleška dokumentarna oddaja
18.30 GALAKTIKA, oddaja iz ameriške nadaljevanke
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 POBARVAJ SVOJ VOZ, ameriški film
22.35 ZABAVA VAS OLIVER DRAGOJEVIĆ, zabavno-glasbena oddaja
23.30 POROČILA
2
13.40 Test - 13.55 Plesi iz Egipta (predstava z otroškega festivala v Šibeniku) - 14.55 Nenavadne zgodbe vajuca Hlapčiča (posnetek predstave Malega gledališča Trešnjevka) - 15.55 Prenos s svetovnega prvenstva v atletiki iz Helsinkov - 20.10 Zvezde, ki ne ugasnejo - 20.40 Poezija - 21.10 Poročila - 21.15 Feljton - 22.05 Sportna sobota - 22.25 Gledano z avstralskimi očmi (dokumentarna oddaja) - 22.55R. Shankar: Hči petih cvetov (balet)
ZAGREB 1
15.25 Sedem dni TV - 15.55 Poročila - 16.00 Koledar - 16.10 Poletno popoldne - 18.15 Mali koncert - 18.30 Prirčno vaši (dokumentarna oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Človek, ki je umrl dvakrat (ameriški film) - 21.35 Dnevnik - 21.50 Za konec tedna - 23.20 Poročila

14. VIII. nedelja 1

9.40 POROČILA
9.45 ŽIV ZAV, otroška matineja
10.35 V. Kovačević: KAPELSKI KRESOVI, oddaja iz zagrebske nadaljevanke
11.45 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
12.55 SVETOVNO PRVENSTVO V ATLETIKI, prenos iz Helsinkov
17.10 JOE DANCER - BRATOVA SKRIVNOST, ameriški film
Priprave o naslovnem junaku so posneli v treh filmih, vsak od njih je zaočkrožena detektivska zgodba. V današnjem bo osumljenec sprva Joe Dancer sam. Je detektiv, ki ima za sabo precej policijskih izkušenj.

15. VIII. ponedeljek 1

18.10 POROČILA
18.15 NEKO POLETJE, skopska oddaja za otroke
18.45 POP GODBA: MARTIN KRAPAN IN ORKESTER TITANIC
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 M. Pavić: WEDGWOODSKI SERVIS ZA ČAJ
Scenarij za televizijsko dramo, ki jo je za novosadske televizije posnel Aleksander Fotez, je Milorad Pavić spisal po svoji znanstvenofantastični zgodbi, ki pripoveduje o nenavadnem skupnem učenju uspe-

16. VIII. torek 1

18.15 POROČILA
18.20 V ZNAMENJU DVOJKOV: OD KOD SNEŽI
18.40 V RITMU ČARDAŠA, češko-slovaška glasbena oddaja
19.00 OTROK, CLOVEK, KAMEN, jugoslovanski kratki film
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

pozna vse temne plati Los Angelesa. Razume težave ljudi, rad jim pomaga, zato ne koleba, ko je treba razkriti celo podkupljivost policajev. Pri tem ima kajpak kup nevskečnosti, a končno se le dokopije do resnice.
18.40 SLOVENC V ZAMEJSTVU 19.05 NE PREZRITE, kulturna oddaja
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DANES V NEKI HIŠI, oddaja iz češkoslovaške nadaljevanke
21.30 ULICNI PEVCI, zagrebska zabavno-glasbena oddaja
22.15 BRAZDE VZDRŽLJIVOSTI, reportažna oddaja
22.35 ŠPORTNI PREGLED
23.05 POROČILA

2
17.10 AVtomobilske dirke formule 1 za veliko nagrado Avstrije (posnetek iz Zeltwege) - 18.25 Kulturna oddaja - 19.10 Turistični smerokaz - 19.30 Dnevnik - 20.00 R. Wagner: Mojstri pevci (1. del opere) - 22.30 Poročila

ha želnega dekleta in skrivnostnega mladeniča. Junaka sta povsem različnih značajev, tudi mišljenj in čustvovanj, zato pride do izraza psihološka plat dialogov. Glavni vlogi igrata Lidija Pletl in Danilo Lazović.
20.45 I. Stravinski: PULCINELLA, balet
21.25 KIPAR IVAN MEŠTROVIĆ, dokumentarna oddaja ob 100-letnici rojstva umetnika
22.25 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik - 18.15 Ostržek (2. del lutkovne predstave) - 18.30 Bosansko-hercegovski pesniki za otroke - 18.45 Nekaj domačih popevk - 19.00 Sportna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost in mi - 20.50 Poročila - 21.00 G. Markov: Strogovi (oddaja iz sovjetske nadaljevanke) - 22.05 Ziva žica (angleška zabavno-glasbena oddaja)

20.00 F. Boyer: BERLIOZOVO ŽIVLJENJE, oddaja iz francoske nadaljevanke
20.55 CLOVEK IN ZEMLJA: NARODNI PARK V DAIMIELU, španjska dokumentarna oddaja
21.20 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI: ŽVEGLA
21.40 TELEVIZIJSKI KABARET
22.05 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik - 18.15 Kaj vedo otroci o rojstnem kraju - 18.45 Teletart (zabavno-glasbena oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Narodna glasba - 20.45 Čas podvigov (dokumentarna oddaja) - 21.35 Poročila

17. VIII. sreda 1

16.45 CSKA (Moskva): CRVENA ZVEZDA, prenos rokometne tekme z mednarodnega turnirja v Doboju
18.05 POROČILA
18.10 S. Mokranjac: RUKOVETI, glasbena oddaja
18.40 MOSTOVI, oddaja za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: ALEKSANDRIJA, ZAKAJ?, egipčanski film
V Aleksandriji 1942 ni čutiti vojne vihre, prihaja pa do vrste

18. VIII. četrtek 1

16.45 BARCELONA: METALO-PLASTIKA, prenos rokometne tekme z mednarodnega turnirja v Doboju
18.05 POROČILA
18.10 TRADICIONALNI SVET ISLAMSKEGA IZROČILA: VZOREC LEPOTE, angleška dokumentarna oddaja
18.35 TELEVIZIJSKA KASETA: GABI NOVAK
19.10 RISANKA

2
18.00 Dnevnik - 18.05 Poštar (otročka oddaja) - 18.45 YU rock skozi čas - 19.30 Dnevnik - 20.00 W. Shakespeare: Vihar (drama) - 20.40 Poezija - 21.15 Srečanja (kulturna oddaja) - 21.50 Poročila - 21.55 Glasbena oddaja

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 TOM, DICK IN HARRIET, angleška humoristična oddaja
20.50 VEČER STARE KOREOGRAFIJE
21.35 CHAGASOVA BOLEZEN, dokumentarni film
21.50 DNEVNIK

atentatov, spekulacij, ubojev in še česa, kar posameznikom omogoča bogatenje, nekateri pa tudi propadajo. V takem okolju se skuša po svoje znajti 18-letni mladenič, ki sanja o igralski karieri... Film je bil deležen precejšnje pozornosti, v Berlinu je 1978 prejel posebno nagrado Cidalc. Zrežiral ga je Youssef Chahine, igrajo pa Naglas Fathi, Farid Shawki, Ezzat El Hayli, Gerry Sundquist, Mohsen Mohiedine in še kdo.
22.10 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik - 18.15 Lučka (otročka oddaja) - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zabava vas Stanley Baxter - 20.55 Ohridsko poletje 83 (glasbena oddaja) - 21.40 Poročila - 21.45 Tribuna (notranjepolitična oddaja)

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 TOM, DICK IN HARRIET, angleška humoristična oddaja
20.50 VEČER STARE KOREOGRAFIJE
21.35 CHAGASOVA BOLEZEN, dokumentarni film
21.50 DNEVNIK

2
18.00 Dnevnik - 18.05 Poštar (otročka oddaja) - 18.45 YU rock skozi čas - 19.30 Dnevnik - 20.00 W. Shakespeare: Vihar (drama) - 20.40 Poezija - 21.15 Srečanja (kulturna oddaja) - 21.50 Poročila - 21.55 Glasbena oddaja

„KRKA“, tovarna zdravil, n. sol. o., NOVO MESTO

OBJAVLJA
prosta dela in naloge

v centralnih obratih in servisih temeljne organizacije Tehnoservis

a) VODJE KOVINARSKÉ DELAVNICE
b) REZKALCA

Za opravljanje navedenih del lahko kandidirajo delavci, ki imajo končano:
pod a) delovodsko šolo kovinske smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
pod b) poklicno kovinsko šolo in 2 leti delovnih izkušenj na rekalnih in brusilnih strojih.

Vse, ki se zanimajo za sklenitev delovnega razmerja z našo delovno organizacijo in izpolnjujejo zahtevane pogoje, vabimo, da svoje ponudbe pošljejo v kadrovsko službo v Novo mesto, Cesta herojev 45, v 8 dneh po objavi. 522/32-83

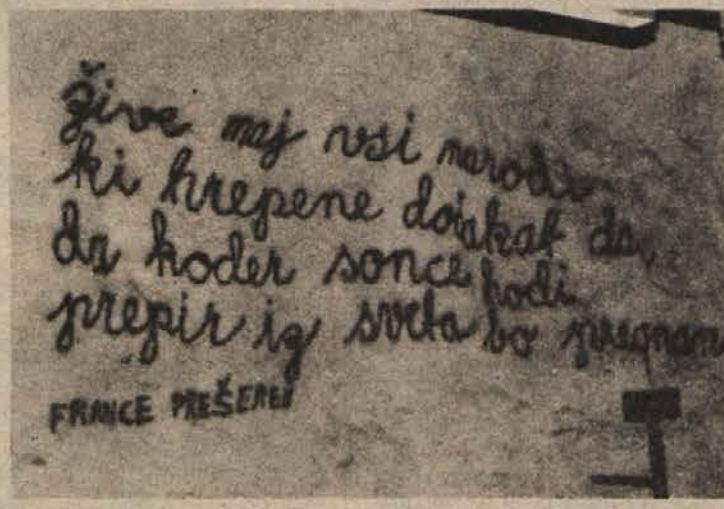
novoles

LESNI KOMBINAT
NOVO MESTO, STRAŽA, n.sol.o.

RAZPRODAJA POHIŠTVA IN KOPALNIŠKE OPREME
V NOVOMEŠKI OSNOVNI ŠOLI GRM
OD 15. 8. — 20. 8. 1983
VSAK DAN OD 10,⁰⁰ DO 19,⁰⁰
POPUST OD 10% DO 60%

ŠVEDSKI UTRINEK IZ SEVERNIM BENEK

Modra zastava z rumenim križem tudi danes plapolja v poletnem vetru na obrambnem stolpu Kastellholmna, ki stoji na enem od otokov, na katerih se razprostrirajo „severne Benetke“, švedsko glavno mesto Stockholm. To za milijonsko mesto pomeni, da preživlja Švedska še en dan miru, kot jih je že preživela vseh zadnjih stosedemdeset let, vse od 1813—1814, ko je njena vojska zadnjič prekrizala orožje z Napoleonovo vojsko. Razviti mir lega na lepo urejene ulice, bogato založene izložbe in na množico sprehajalcev, ki si pod pritiskom štiriintridesetih stopinj vročine išče senče oaze v drevoredih in parkih, in na ameriške in japonske turiste, ki s svojimi značilnimi kretnjami iščejo na mostovih in pomolih motive za svoje vedno radovedne fotografske objektivne.

Teh motivov je obilov sončnem popoldnevu, v modrikastih prelivih, v katerih med ulicami in palačami kar mrgoli jadrnic in motornih čolnov različnih velikosti in oblik.

Voda je za Švede življenje. To je bila nujna za stare rodove Vikingov in k nji se zgrinjajo njihovi potomci, k jezerom in morju. Svoje glavno mesto pa prepustijo poleg tujim turistom. Letos so v švedskem glavnem mestu zabeležili za eno tretjino več tujih turistov kot prejšnja leta. Za večino tega porasta so lahko hvaležni ameriškim turistom, predvsem upokojenecem, ki jim spričo naraščanja dolarja celo

razvita Švedska postaja smešno poceni. Seveda pa brez dobre reklame in organiziranih turističnih paketov tudi Švedci na ameriškem turističnem trgu ne bi uspeli. Nad porastom turizma v Švedski, ki je bila v tej konkurenci doslej skoraj prezrta, bi se morali zamisliti strokovnjaki tako imenovanih turističnih velesil, ki vse bolj gledajo v svoje prazne blagajne, katere so kanili napolniti predvsem z devizami, med njimi tudi našimi.

Pa še z nečim se lahko pohvalijo Stockholmcani. Sredi mesta v zalivih odpirajo nova kopališča, v katerih je voda čista in zdrava; tudi taka kopališča, ki so bila zaradi onesnaženih voda zaprta že več kot petdeset let. Več kot desetletja dolga borba za čisto okolje daje lepe rezultate tudi sredi velemesta, seveda pa so bila za to poleg besed potrebna tudi odločna dejanja.

Ko popoldanski veter nekoliko pomete vroči zrak z največjega stockholmskega trga Hötorget, se za domačine in za tuje turiste s terase nad njimi oglasijo kaj čudne melodije. Najprej alpske poskočnice in belokranjske tamburice, nato pa še temperamentni takli srbskega kola. Radovednost premaga nedeljske sprehajalce in že se trumoma zgrinjajo na veliko teraso restavracije Verona, kjer sedi stockholmskih nebotičnikov pleše folklorna skupina Koleda iz Titovega Velenja. Slovenski amaterski umetniki so na

poti v Kajaani, kjer bodo nastopili na Finskem folklornem festivalu, potem pa nastopali še po drugih krajih. V Stockholmu so prispeli dan prej, prespali v Slovenskem domu, sedaj pa nastopajo za večerjo kot pravi slovenski popotni umetnik v restavraciji Verona, katere lastnik je tudi jugoslovanskega porekla. Domenili so se na hitro, in prožni, kot so, je prizorišče takoj pripravljeno. Nastop je v veliko zadovoljstvo občinstva kljub improvizaciji kvalitetno izveden.

Nastop ne razveseli le mimoidočih turistov. Med občinstvom spoznam več Jugoslovancev in Slovencev, ki bivajo za stalno ali začasno v švedskem glavnem mestu. Vsak glas in vsak obisk iz domovine jim je dobrodošel. Oči jim kar žarijo od ponosa, da lahko svojim švedskim prijateljem pokažejo del bogatega folklornega bogastva svoje stare domovine. Spoznam Adilja, doma tam nekje iz bližine Celja, kako se mota okoli magnetofona in poskuša ujeti kar najbolj kvaliteten zvok za poročanje v slovenskih oddajah, ki jih imajo na švedskem radiu vsak teden.

Spoznam Marjana, glavnega urednika Našega glasa, glasila slovenskih društev na Švedskem, in Pavleta, Kranjčana, ki se kot fotograf za to glasilo prizadevno mota med mizami. Spoznam tudi Sonjo, Mariborčanko, zaslužno turistično delavko in prostovoljno organizatorko tega nastopa. Spoznam Senko, knjižničarko v

stockholmski mestni knjižnici, in prevajalko za španščino, sicer pa doma s Korčule. V množici si pomahamo, pozdravimo in gremo po svojih polih naprej. Videli smo se pred nekaj leti, kdo ve, kdaj se bomo spet. Pa saj svet je majhen, za trenutek nas je združilo slovenstvo sredi Stockholma, za trenutek smo delili veselje in ponos nad tem, kar je ustvarila naša ljudska umetnost.

Porazgubimo se s svojimi vtisi med Američani, Finci, Švedci, Nemci, Afričani, Arabci, čilskimi in asirskimi begunci in vso drugo pisano družino narodov, ki se mirno sprehaja po stockholmskih ulicah, tej stosedemdeset leti stari oazi miru. Morda pa bo kdo od njih prebral Prešernove verze, ki so več metrov visoki v slovensčini napisani na steni podzemne postaje Tensta: „Žive naj vsi narodi...“ Prebral in ugibal in jih ponese s sabo na svoj košček sveta.

Večer je pozen in prijetno hladen v Stockholmu. Noči pa ni, le rdeče nebo žari tudi po polnoči in zapozneli čolni, ki se vračajo v pristan, orjejo po vodni gladini kot po zlatu. Tudi tam preko Baltiškega morja orje trajekt globoke brazde proti Finski. Na njem pa že nastopa folklorna skupina Koleda in se poti v improviziranih slačilnicah pod palubo. Za hrano in pijačo, seveda, in za dobro voljo med ljudmi kot vsi pravi slovenski umetniki.

TONE JAKŠE

DAVEK NA SIROMAŠTVO

Morebiti pomnite, kdaj ste od urarja, čevljarja, brivca ali kakšnega drugega obrtnika, h katerim se moramo zatekati iz dneva v dan, dobili račun s podpisom ali celo pečatom? Ne vrtajte po spominu, preprosto povejte, da nikoli. Po eni strani se vam morda to zdi kar v redu, saj bi bila z izdanim računom precej dražja tudi storitev ali predmet, ki ste si ju privoščili, globlji razmislek pa prinese ogorčenje, še posebej, če ste zaposleni v družbenem sektorju in se potemtakem najrazličnejše davščine, samoprispevki in solidarnostni dnevi hranijo od prav vsakega dinarja in pare vašega osebnega dohodka, s katerim niste bili najbrž še nikoli in zlasti ne danes niste zadovoljni.

Zdaj so javnosti dali v poletno glodanje informacijo, da bo vlada uvedla časne „posebne davke“, ki naj bi olajšali možno

tistih, ki so se obogatili mimo ali izven rednega dela. Bi morali danes razpravljati o posebnih davkih, če bi ves čas vodili ustrezno davčno politiko ali vsaj takšno, kakršna pač je, dosledno uresničevali v praksi? Najbrž ne. Ker ni bilo tako, lahko samo nemočno ugotovljamo, da so skozi preredke odprane davčne mreže zaplavale v morje neobdavčene blaginje tudi zares velike ribe. Nič niso opravile tudi znamenite komisije za ugotavljanje porekla imovine, zadeva je prišla tako daleč, da smo začeli šteti in delati sezname jugoslovanskih milijarderjev, saj je očitno, da so posamezniki zgrnili velikanska imetja.

Edvard Kardelj je ob neki priložnosti izjavil, da imamo zelo slabo davčno politiko in ravno tako davčno službo. Bogastvo posameznikov v času, ko nekateri že varčujejo pri kruhu in mleku, še bolj bode v

oči, razen tega pa superavtomobili, jahte in počitniške rezidence ne spodbujajo političnega in drugega razpoloženja mezdnih delavcev, če lahko tako imenujemo velikansko večino tistih, ki se z osebnimi dohodki prebijajo iz meseca v mesec.

Bodo „posebni davki“ kaj spremenili? V svetu, katerega izkušnje tako zlahka dajemo v nič, velja pravilo, da bodo bogati še bolj bogati, revni pa še revnejši. Bo nam, ki se vsega lotevamo od začetka in na svoj način, to uspelo spremeniti? Rekel bi, da ne, vsaj če sodim po zdaj že „zloglasnem“ predlogu, naj recimo lastnik mercedesa, ki stane 30-krat toliko kot srednje ohranjen fičko, plača samo trikrat večji poseben davek. Kako je kaj tako v nebo vpijočega sploh mogoče predlagati? So ti predlagalci res že povsem izgubili stik z ljudstvom, ali res več ne vedo, kako to ubogo ljudstvo, ki ne zastoka niti ob serijski 20-in večodstotni podražitvi mesa, sploh živi? Bojim se, da so časi, ko so delovni ljudje (beri: njihovi prilizljivi nadrejeni) pošiljali oblastem ob svežnjih izrazito restriktivnih ukrepov pozdravne (!) brzovjavke, že skoraj minili.

Seveda nimam nič zoper jahte, vile in mercedese. Celotno vseč so mi. Socializem je družba, ki teži k enakosti v blaginji, ne siromaštvu. Najmanj, kar lahko pričakujemo pa je, da bodo tisti sposobnejši, garači in mešetarji dali „cesarju, kar je cesarjevega, bogu, kar je božjega“. Zeleti si, da se bodo naši vrli davkarji odpravili tudi malo na teren, kot je sicer navada v sicer gnilem, vendar ne tako propadajočem svetu, pa je bržkone že preveč.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Rudyard Kipling, veliki angleški pisatelj in dobitnik Nobelove nagrade za književnost, je v mladosti delal kot novinar pri časniku San Francisco Examiner. Ni ostal dolgo, glavni urednik tega znanega ameriškega dnevnika, ga je odslavlil z obrazložitvijo, da novinarski nadobudnež sploh ne obvlada angleščine in rimatalenta za pisanje.

Francoski kralj Ludvik XV je zaupaval, naj na vsak top njegove armade namesto ploščice s sporočilom njegovim podnikom. Na orožju je po latinško pisalo: „Ultima ratis regum“, kar bi bilo po naše „Poslednji kraljev argument“. Ne poročajo, koliko Francozov je takrat znalo latinško.

Diake moške brade so enako čvrste kot bakrena žica, iste debeline.

Prav nobenega dokaza ali namiga ni za sklep, da sta Jezus Kristus in Mohamed znala brati in pisati.

Peter Veliki, ruski car, je bil tako močan, da je s prsti zvijal kovance. To pa ni še nič. Léonardi da Vinci je z rokami zvijal podkve.

Veliki angleški slikar Joseph Turner, ki je umrl 1851, je imel zelo visoko mišljenje o pomenu

avtentičnega umetniškega doživljanja. Preden je naslikal svojo slavno sliko Snežna nevihta na morju, se je Turner sredi zime vkrcal na ladjo in zahteval od kapitana in posadke, da ga med strahovitim orkanom privežejo za jambor, kjer so umetnika prepeljavali valovi. Menda ni Turner niti kihnil.

Preden se kdorkoli med vami odloči za učenje finsčine, naj vzame za znanje, da pozna finski jezik 4000 nepravilnih glagolov.

Annie Oakley, legendarna ameriška strelka, je imela tako bleščeč poklicni ugled, da ji je nemški cesar Viljem II med turnejo po Nemčiji dovolil, da je s strelom iz revolverja na 20 metrov ugasila cigareto, ki jo je njihovo višocanstvo izvolilo držati v ustih.

Sove res niso ne vem kako bistrje, vendar zato v mraku vidijo kar stokrat bolje kot človek.

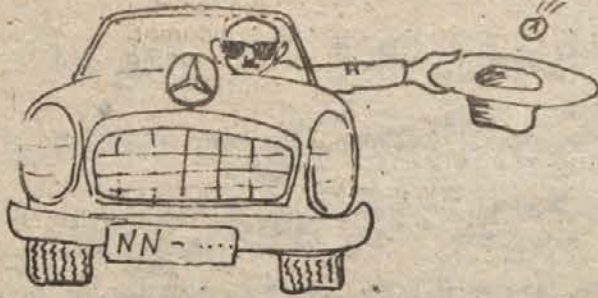
V angleščini imenujejo z besedo „bloomers“ sorazmerno dolge ženske hlače, ki sežejo čez kolena in so jih nosili predvsem v viktorijanski dobi. Oblačilo je dobilo ime po Ameliji Jenks Bloomer, eni od prvih angleških femi-

nistik, ki je prva začela nositi „kratke“ hlače. To, da so se dični Ameliji včasih izpod obleke zabliskala meča, je bil škandalozen in naravnost nezaslišan pojav.

Cerkev se dolgo ni mogla pomiriti z Darwinovo teorijo. Ko se je leta 1894 (35 let po objavi Darwinovega znamenitega dela Izvor vrst) zrušil cerkveni zvonik v angleškem mestecu Shrewsburyju, je kraljevi škof oznanil vernikom, da je to kazen božja, ker so njegove sicer poslušne ovčice začele zbirati denar za spomenik Charlesu Darwinu.

Okoli 1500 let pred našim štetjem je neki kitajski minister sestavil knjigo jedrnikov najokusnejših jedi za potrebe dvora. Na vrhu seznama poslatic, za dvorjane je bil paprikaš iz oran gutanovih ustnic.

Rihard Levjesrčni, eden od najbolj priljubljenih angleških kraljev, je bil eden od najslabših vladarjev, kar jih je sedelo na angleškem prestolu. Čeprav je vladal 10 let, je bival v svoji državi vsega skupaj kvečjemu leto. Državo je spravil na kolena s silnimi stroški za vodenje križarskih vojn, v katerih je tako rad sodeloval.

VOJAŠKI KOTIČEK

BREZATOMSKO OBMOČJE NA BALKANU?

Povsem je jasno, da bi brezatomsko območje na Balkanu bilo v prid vsem narodom tega dela sveta in da bi pozitivno vplivalo na krepitev miru in varnosti v Evropi.

Ideje o brezatomskih conah v Evropi so začele poganjati kot gobe po dežju sredi petdesetih let, v času krepitve hladne vojne. Bilo jih je na pretek, svojo varianto so izdelali tudi nemški socialni demokrati in britanski laburisti. Najbolj ambiciozne ideje so obravnavale osrednji evropski prostor, v katerem so se spopadli interesi jedrskih sil, večjo dozo geopolitičnega realizma pa so vsebovale zamisli o brezatomski coni v Skandinaviji in na Balkanu, na dveh evropskih območjih, kjer se nahajajo neuvrščene ali nevtralne države. Nobena zamisel ni prišla dlje od papirjev. Idejo o spreminjanju Balkana v brez-

atomsko cono je prvi uradno lansiral romunski predsednik Stojka. Bilo je leta 1957. Kasneje je podoben predlog nekajkrat predložil bolgarski predsednik Živkov. Idejo so uradno podprle države Varšavskega sporazuma, zahodni zavezniki pa so bili odločno proti. Do preokreta je prišlo v začetku osemdesetih let, ko je idejo z velikim entuziazmom na novo predstavil predstavnik druge blokvske strani — grški premier Papandreu. S tem je dobila ideja o brezatomskem območju na Balkanu bolj realno politično podlago, morebiti pa tudi resnično zgodovinsko priložnost.

Zgoščena jedrska podoba Balkana je takšna: vse balkanske države razen Albanije so leta 1968 pristopile k sporazumu o neširjenju jedrskega orožja. Vse države razen Albanije imajo jedrske reaktorje, ki služijo raziskavam v miroljubne namene. Štiri države, Romunija, Bolgarija, Grčija in Turčija, so članice vojaško-političnih zvez, ki sta nosilki tekme v oboroževanju. Grčija in Turčija imata na svojem ozemlju jedrsko orožje.

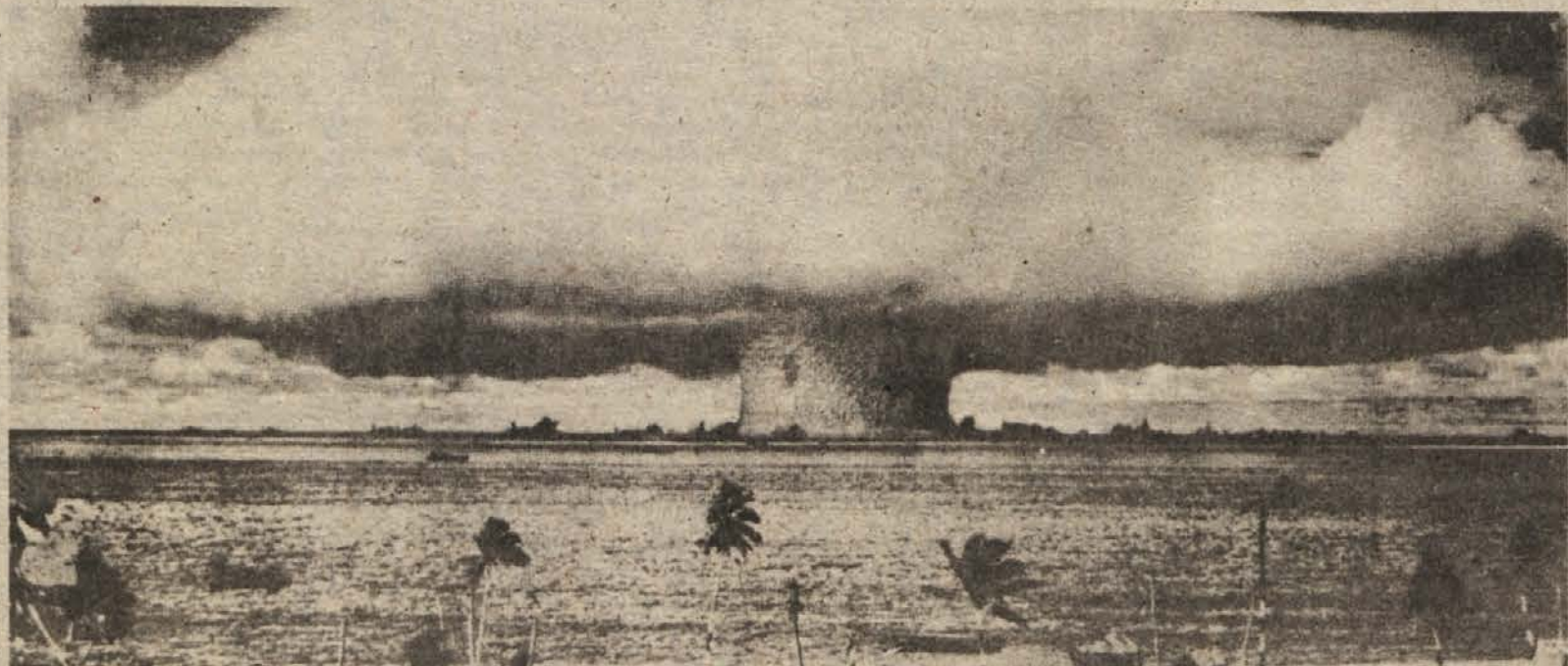
Prva asimetrija na Balkanu je tista med izvenblokovskimi in blokovskimi drža-

vami: dve izvenblokovski državi — neuvrščena Jugoslavija in „neopredeljena“ Albanija dejansko tvorita območje brez jedrskega orožja; medtem ko preostale štiri, ki so članice blokovskih zvez, imajo ali lahko imajo jedrsko oborožitev.

Druga asimetrija na Balkanu nastane med državami, članicami Varšavskega sporazuma, za katere trdijo, da na svojem ozemlju nimajo jedrskega orožja, in med članicami pakta Nato, ki na svojem ozemlju tako orožje imajo.

Tretja asimetrija na Balkanu je med državami, ki načeloma sprejemajo idejo o brezatomskem območju (to so Jugoslavija, Romunija, Bolgarija, Grčija in Turčija), in Albanijo, ki se s to zamisljo ne strinja.

Med težavami, ki ogrožajo idejo o brezatomski coni, je v prvi vrsti odstranitev jedrskega orožja z ozemlja balkanskih držav. Grčija se trudi v tej smeri, medtem ko je Turčija veliko bolj čvrsto zvezana s paktom Nato, v katerem ima glede na bližino Sovjetske zveze posebno strateško vlogo. Kot salomonsko rešitev nekateri ponujajo zamisel, da bi prišlo v balkansko brezatomsko območje samo turško ozemlje na evropski celinii!

DRUGI POLČAS ISTE TEKME

ponuditi rešitve, nikakor ni smeli priti s predlogom, da se IMV zapre. Sicer pa na to nismo nikoli pomislili, kajti s podgorsko trmo prepojena moč naših delavcev je kmalu pokazala prve rezultate. Poleg naših delavcev so na pomoč priskočile še druge organizacije in organi, vse to pa se je seveda poznalo pri poslovnem uspehu lanskega drugega polletja.

Poleg vseh dnevnih zadolžitvev pa smo imeli tudi veliko breme — mnogi so hoteli, da razčistimo s preteklostjo. Najbolj neumno bi bilo nekemu obesiti odgovornost za vsako ceno, bodisi Levičniku ali komu drugemu. Sprejeli smo pač stanje, kakršno je bilo, in gradili iz obstoječega. Usmeritev je bila pravilna, kar se konec koncev vidi tudi iz tega, da je v zgodovini IMV letos menda prvič, da so tako majhna odstopanja med plani in proizvodnjo. Pri tem ne gre prezreti, da smo vse to dosegli s prek 300 delavci manj. Najmanj enako pomembno je tudi spoznanje letošnjega prvega polletja, da se da s sedanjim potencialom, ki ga ima IMV, v normalnih pogojih normalno poslovati. Danes, ko IMV bremenijo velike devizne obveznosti za opremo, ki ni in verjetno v celoti nikoli ne bo vključena v proizvodnjo, je o normalnih pogojih seveda težko govoriti. Med drugim se je morala ustaviti tudi naložba za proizvodnjo 150 tisoč „katre“ saj je znano, da Renault po letu 1987 štiric ne bo več odkupoval.

● Ima vse to tudi konkretnjšo potrditev v rezultatih poslovanja za letošnjih prvih šest mesecev?

„Ob polletju je bil ustvarjen prihodek, za katerega smo lani delali domala celo leto, to je blizu 10 milijard din. Zelo smo dvignili tudi obseg proizvodnje, samo pri avtomobilih za 44 odstotkov. Škoda le, da smo zaostali na nekaterih drugih področjih, predvsem pri dostavnih vozilih, kjer smo proizvodnjo skoraj povsem opustili.“

● Sami ste omenili, da je k preobratu največ pripomogla podgorska delovna trma. Ali delavec v IMV vidi boljše prihodnost poslej tudi zase?

„Ta, izredno raznolika skupnost ljudi, nas je že v samem začetku sprejela za svoje, niso nas imeli za ‚gastarbajtarje‘, čeprav smo se v šali sami proglasili zanje. Skupaj s sodelavci v začasnem kolektivnem organu smo zelo hitro šli v zelo zapletene in občutljive posege, kot je bil,

denimo, referendum za novo samoupravno organiziranost. Toda uspeli smo, delavci so nam dali polno podporo. Podobno je bilo z uvedbo novega sistema nagrajevanja, kjer je 85 odstotkov glasovnic ‚za‘ pokazalo, da smo zadeli v črno. Bilo je nekaj nerganja, celo o štrajku se je govorilo, vendar, zanimivo, do nezadovoljstva ni prišlo v proizvodnji, pač pa med soferji. Pokazalo se je, da če bi imeli tudi v Tehnoservisu samoupravo, organiziranost in poslovanje kot med proizvodnimi enotami, težav ne bi bilo. Konec koncev pa je danes poprečni osebnih dohodek v IMV 11.300 dinarjev. Rešnici na ljubo je treba tudi povedati, da so imela nekatera nezadovoljstva delavcev globlje vzroke od zgolj sistema nagrajevanja. Pokazalo se je, da vsem nismo posvetili enake pozornosti, premalo smo mislili na njihovo organiziranost, kadrovske rešitve. Prav slednje pa je problem, ki se ga na Dolenjskem ne da reševati. IMV je namreč izredno velik potrošnik kadra, tega pa ni.“

● Greo ob tem kritike širši družbeni skupnosti, ali pa imate v mislih nerazumevanje krajevnih oblasti?

„Najprej moramo reči, da je zame neumnost na le 12 mesece omejen ukrep družbenega varstva. Eno leto ne more rešiti IMV in pri tem je širša družbena skupnost s svojo kadrovske politiko veliko pomagala. Edino prav je, da imamo tudi danes v KPO skoraj iste ljudi, kot smo jih imeli v začasnem vodstvu. Kajti če sanacije (pri tem imam v mislih proizvodnjo avtomobilov v sodelovanju z Renaultom, razvitje novega dostavnega programa, novo tehnologijo za prikolicice) ne pripeljemo do konca, potem je bilo vse dosedanje delo zaman. Gre le za drugi polčas ene in iste tekme, zato torej ne more igrati drugo moštvo.“

Veliko manj razumevanja za kadrovske rešitve pa je pokazalo Novo mesto. Eno leto smo se morali točiči, da smo dobili Francija Borsana. Smo premalo prepričljivi, agresivni? In ne nazadnje, kadrovanje prinaša tudi anomalije. Znana Šterova teza je, da če človeku ne moreš dati stanovanja, ne osebnega dohodka, kot ga ima drugje, mu daj vsaj možnost, da si kupi avto. Poglejmo samo Janeza Štera: če bi on sedaj prihajal v IMV, bi bil za stari milijon in pol prikrajšan pri osebnem dohodku. In ker pač na kakšno množičnejšo pomoč domačih kadrov IMV očitno ne more računati, ima

danes tudi 14 praznih stanovanj za tiste, ki bodo prišli od zunaj, pa čeprav ima prek 200 nerešenih stanovanjskih prošelj. Če se domača kadrovska politika ne bo temeljito spremenila, IMV ne bo nikoli dolenjska IMV, pač pa bo ostala tujek.“

● Zadnje dni je krožilo veliko ugibanj o tem, kaj pomeni odločitev republiške komisije za oceno investicij, da naj se sanacijski program IMV 2 organizira v Novem mestu in ne, da se tovarna gradi na Mirni?

„Zelo na kratko. Če do konca avgusta ne registriramo pogodbe o skupnem vlaganju z Renaultom, nam bo odpeljal vlak.“

● Ali z drugimi besedami?

„To pomeni, da se je vse dosedanje delo okoli sanacije podrla in da bo treba iskati rešitve v drugi smeri. Praktično je podoba danes takšna. Koncept prikoličarske proizvodnje zahteva 30 tisoč vozil v sandweech izvedbi, sodobno tehnologijo, delo na traku, hkrati pa tudi bistvene novitete za proizvodnjo motorhomov. Po drugi strani pa ima ta problem veliko težav na tržišču. IMV je danes največji proizvajalec prikolic v Evropi, pokriva blizu 11 odstotkov tega tržišča in EGS se ni naključno prebudila s trditvami, da smo z našimi nizkimi cenami oškodovali vrsto evropskih proizvajalcev. Toda mi prikolic z zdavnaj zastarelo tehnologijo ne moremo prodajati dražje. Nuje je torej razvoj, postati moramo najboljši v konkurenci, sicer bomo propadli.“

Kar se tiče programov IMV 1 (proizvodnja avtomobilov) in IMV 2 (proizvodnja velikoserijskih avtomobilskih delov), je najbolj ogrožen slednji, kjer nas je izredno prizadela in zavrla lokacijska odločitev. Za Mirno je bilo več argumentov, najmočnejši je bil kadrovski, vendar očitno niso prevesili tehtnice. Kako nas sedaj love roki, pove že dejstvo, da mora proizvodnja IMV 2 steči že v začetku leta 1985. Največji handicap je pravzaprav, ker imajo vse institucije (banke, komisije itd.) enake kriterije za oceno naložb in sanacijskega programa. Ni ga, ki bi bil pripravljen reči, da lahko gre sanacijski program mimo teh kriterijev. Naj samo za primer povem, da se zahteva za našo sanacijsko naložbo tako visoka devizna uspešnost, kakršne v avtomobilski proizvodnji pri nas enostavno ne more biti. Skratka, če ni programa IMV 2, tudi programa IMV 1 ne more biti! Kakšna je potem sanacija? Sestavljati avtomobile? To pomeni 3 tisoč ljudi brez kruha.“

● So se zadnje dni stvari vendarle premaknile dlje od sporne odločitve komisije?

„Komisija dela še ni zaključila. Od nas zahteva vedno nove podatke, tudi take, ki jih niti ne moremo dati (zagotovila bank, da so njihova sredstva zagotovljena — op.p.) Izgubljam se v togih normah, ki jih ni nihče pripravljen spreminiti. No, vendarle upam, da bo zmagala zdrava pamet in da bomo sanacijo uspešno pripeljali na pravo pot.“

● Neljubo vprašanje za konec. Ne moremo namreč mimo sporne prodaje osemnajstic in devetk za dinarje, ki je prerasla že v pravo afero.

„Največjo škodo pri vsem ima nedvomno IMV. Mislim, da se ring ni odprl na pravem mestu, čeprav je bil pristop na začetku pravilen. Delavska kontrola ima pravico in dolžnost preverjati in raziskovati takšne primere in mi smo ji priskočili na pomoč z vsemi razpoložljivimi gradivi. In v čem je ta ogromna škoda, ki jo je utrpel IMV? Vsi vemo, da smo imeli predlani in še lani velikanske težave s prodajo ‚katre‘. Sprejemali smo vplačila za osemnajstice, ki jih ni bilo. Potem smo prodajno politiko pričeli spreminjati. KZO je za to imel dovolj pooblastil, čeprav moram v isti sapi reči, da je šla vsaka pomembnejša odločitev prek samoupravnih organov. Prodaja za dinarje deviznega porekla je bila republiško verificirana, vendar bo, kot kaže ta afera zakrivila, da v prihodnje takšne prodaje ne bo več. To pa bo tudi pomenilo, da, denimo, izdelkov Gorenja poslej sploh ne bo več na domačem trgu, ker bodo šli vsi v izvoz. Da o posledicah za IMV ne govorim.“

In še nekaj o morali. Mislim, da je bolj objektivno, da smo osemnajstice in devetice, ki smo jih morali prodati za dinarje, razdelili mi, kot pa če bi jih delili po poslovalnicah. Tam bi se pa res marsikaj dogajalo! Prav tako mislim, da bi bila ta trenutek neprimerno večja politična škoda in neprijetnost, če bi ljudje, o katerih danes toliko govorimo, kupili avtomobile za devize. Konec koncev pa smo jim vozila ponudili mi, zatojere obsodbe ne letijo na pravi naslov.“

Ze v kratkem se ponovno pripravljamo na dinarsko prodajo manjšega števila avtomobilov. Bomo ponovno govorili o privilegiju, ko pa je danes, ko je ponudba manjša od povpraševanja, dejansko privilegiran vsak, ki avtomobil dobi? In ne nazadnje, odločno obsojam, da se ni dopustilo IMV, da zadevo najprej razčisti sama, pač pa je prišla v javnost sredi postopka. Konec koncev ne morem tudi mimo Šterove teze, ki jo v celoti podpiram, da je namreč prav, da se predsednik novomeške občine vozi v domačem imevejevem avtomobilu.“

BOJAN BUDJA
ZDENKA LINDIČ—DRAGAŠ

O IMV je bilo zadnje čase ponovno veliko slišati. Žal so bile glavne teme vseh pogovorov in razmišljanj za dinarje kupljene osemnajstice in v zvezi z njimi nešteto načeto vprašanje moralnosti in privilegijev. Kar nekako v senci teh dogajanj pa so (naj se sliši še tako ironično), tudi v IMV, ostale nejasnosti in nedorečenosti okoli sanacije kolektiva, da ne omenjamo tega, da je 31. avgust zadnji rok, ki ga je postavil Renault, da IMV registrira pogodbo o skupnem vlaganju s Francozi.

Po ukinitvi ukrepa družbenega varstva in odhodu kolektivnega začasnega organa je nevhvaležno vlogo predsednika kolektivnega poslovnega organa sozda IMV v ustanavljanju sprejel Janez Rošker. V maršičem je podoben svojemu „začasnemu“ predhodniku Janezu Šteru. Govori ognjevitvo, a preudarno, gradi na dejstvih, ki večajo danes. Veliko mu pomagajo izkušnje, ki si jih je pridobil kot direktor Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem.

● Bili ste član začasnega vodstva v IMV; kakšna je njegova zapuščina po odhodu?

„V KZO sem bil odgovoren za področje proizvodnje. To je bilo veliko breme, a nkratki tudi velika prednost. Sicer pa je znano, kakšna je bila takrat psihoza v IMV. Popoln razkroj je ogrožal življenje temu velikanu. IMV je bila praktično klinično mrtva, z ogromnimi dolgovi, 9 tisoč nedokončanimi prikolicami in avtomobili. Naloga KZO je bila oceniti življenjsko sposobnost IMV in

JANEZ ROŠKER

OBETAVNE ŠTEVILKE

V prvem polletju letošnjega leta je IMV ustvarila za 9,23 milijarde dinarjev celotnega prihodka, kar je 49 odst. letošnjega ter kar 95 odst. lanskega celoletnega plana. Izguba je bila v tem času 1,45 milijarde dinarjev, kar je 14 odst. načrtovane za celo letošnje leto, ter le 9 odstotkov izgube, dosežene v celem letu 1982. V prvem polletju so v IMV pokrili še del razmejenih indirektnih stroškov in osebnih dohodkov iz leta 1982. Če jim tega ne bi bilo treba, bi prvo polletje zaključili z 41,5 milijona dinarjev ostanka čistega dohodka.

V prvem polletju so v IMV izdelali 22.391 osebnih avtomobilov in dostavnih vozil, kar je 85 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, pa 47 odst. letošnjega plana. Od tega je šlo v izvoz 12.400 osebnih avtomobilov ali 41 odst. več kot v njih prvih šestih mesecih. IMV je izdelala tudi 12.771 prikolic, kar je 12 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, medtem ko predstavlja 10.045 na bju, prodanih prikolic le 96 odst. realizacije enakega lanskega obdobja. Pri vsem tem seveda ne gre prezreti, da se je tako proizvodnja avtomobilov kot prikolic vsakodnevno srečevala z velikimi težavami, predvsem s pomanjkanjem repromateriala. Če težav ne bi bilo, bi lahko naredili vsaj 1.400 „katre“ več, kot so jih. Še huje je bilo v proizvodnji prikolic, kjer so imeli februarja rekordnih 4.557 nekompletnih prikolic. Kljub temu pa so v prvem polletju celoletni plan za prikolicice izpolnili 58-odstotno.

SLOVENSKO VREME JE TEŽKO NAPOVEDATI

torej ve, kakšno je na primer vreme ob določeni uri na opazovalni postaji 13015 (Ljubljana). Depešo skupaj z depešami drugih postaj v Sloveniji pošljemo preko teleprinterja računalniku v Beograd. Ta izbere postaje, katerih podatki so namenjeni mednarodni izmenjavi in jih pošlje preko mednarodnih in regionalnih eno od svetovnih središč (Washington, Melbourne, Moskva). V njih se zbirajo vsake 3 ure podatki z vsega sveta in središča jih po vnaprejšnjem pripravljenih programih po isti poti pošiljajo nazaj. Tako dobivamo tu v Ljubljani podatke, ki jih potrebujemo. Ker je to manjše središče, dobimo le del podatkov (Evropa, del Atlantika, severna Afrika in Sovjetska zveza do Urala). Podatke tehniki dešifrirajo in vnesejo na meteorološke karte.

OB FRONTAH JE SLABO VREME

Ves potek, od opazovanja do karte z vrisanimi podatki, traja približno 2 uri. Karto dobi meteorolog prognostik in jo analizira. Ker pozna približno stanje, saj riše karte vsake 3 ure, pogleda, kje ležijo fronte, to so meje med različnimi zračnimi masami. Zračna masa pravimo delu zraka nad obsežnim območjem s približno enako temperaturo in vlago. Zrak nad polarnimi predeli je suh in mrzel, nad polarnimi morji vlažen in mrzel, nad puščavami tople in suh, nad tropskimi morji pa tople in vlažen. Zračne mase potujejo in se jim ob tem prvotne lastnosti spreminjajo. Nekaj lastnosti pa zračne mase kljub potovanju ohranjajo in tako se vedno znova dogaja, da se dve masi z različnimi lastnostmi zblizata. Mejna površina med različnimi zračnimi masami je frontalna ploskev, ki jo na

meteorološko karto vrisemo kot črto, kjer se ploskev dotika zemeljske površine. Ker se zračne mase gibljejo, se tudi fronte premikajo. Kjer napreduje topla zrak in se nariva na hladnega, težjega, ki ostane pri tleh, imajo tople fronte. Če pa napreduje hladni zrak in se vriva pod topllega, je to hladna fronta. Obakrat se dviga tople zrak. Vsako dviganje zraka pa pomeni, da nastajajo oblaki in pogosto tudi padavine. Zato je običajno ob frontah slabo vreme. Pa še nekaj je značilno za fronte. Največkrat izhajajo iz središča območja z nizkim pritiskom — ciklona. Cikloni so veliki, vendar razmeroma počasni zračni vrtnici. V središču takega ciklona je zračni pritisk najnižji. Nasprotno so področja z visokim zračnim pritiskom anticikloni, kjer je v središču zračni pritisk najvišji. Na vremenskih kartah, na katerih prognostik izriše črte, ki kažejo kraje z enakim zračnim pritiskom (izobare), loči področja z visokim in nizkim zračnim pritiskom (izobara z vrednostjo 1015 mb).

Za ciklon je pomembno tudi gibanje zraka — veter. V ciklonu kroži zrak v nasprotni smeri urnih kazalcev in se pri tleh odklanja proti središču. Ker se v središču ne more zbirati, se dviga. Tudi to dviganje povzroča nastanek oblakov. Nasprotno se v anticiklonih zrak giblje v smeri urnih kazalcev, se nekoliko odklanja navzven (torej razteka) in se s tem spuščaja z višin ter segreva. Če se zračna masa segreva, sprejme več vodne pare: oblačne kapljice izhlapijo in nebo se zjasni. Zato je običajno ob visokem pritisku — v anticiklonu — lepo vreme. To velja le, če se v ozračju ne dogaja še kaj drugega z nasprotnim in močnejšim učinkom. Podobno velja v ciklonu, ki običajno prinaša slabo vreme.

Ste kdaj pomislili, koliko in kakšno delo se skriva v nekaj kratkih stavkih, ki nam vsak dan posredujejo vremensko napoved? Gotovo ne, kvečjemu jezite se, ko se vreme ravna preveč ali pa premalo po prognozi. Na vprašanje, kako nastane vremenska napoved, odgovarja Miran Trontelj, znani slovenski meteorolog. Upajmo, da bo njegova zanimiva pripoved nekoliko ublažila misel na neznosno vročino, ki nas sili v senco te dni. Pač v skladu z načelom, da je trpljenje, ki ga razumeš in poznaš, lažje prenašati.

Napoved je običajno skopa, jedrnata, torej kratka, a je rezultat dela, ki sploh ni preprosto. Na svetu je na tisoče opazovalnih postaj, ki pri tleh opazujejo spremembe vremena in merijo različne meteorološke elemente. Če želimo rezultate teh opazovanj in meritev primerjati med seboj, moramo na vseh mernih točkah zemeljske površine opazovati in meriti na enak način in ob istem času. Za enotnost skrbi Svetovna meteorološka organizacija (WMO), ki organizira tudi izmenjavo podatkov. Kako to poteka? Vsi podatki so šifrirani - spreminjeni v številke. Sporočilo-depeša o prizemnem opazovanju je takšno:

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13015	11535	63215	10022	21014
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
40105	53032	60032	78567	85312
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
333	21006	3/103	42005	99503

Posamezne skupine števil pomenijo (označene so zgoraj oziroma spodaj v oklepaju): 1. opazovalna postaja, 2. vsebina poročila, višina baze oblakov, vidnost, 3. skupna oblačnost, smer in hitrost vetra, 4. temperatura zraka, 5. temperatura rosišča, 6. zračni pritisk, 7. tendenca zračnega pritiska, 8. količina padavin, 9. pojavi na postaji, 10. vrste oblakov, 11. sledi posebni del, 12. minimalna temperatura, 13. minimalna temperatura 5 cm nad tlmi, 14. skupna snežna odeja, 15. novozapadli sneg.

Vsaka številka na določenem mestu ima svoj pomen. Ker je meteorološka služba enotna, zna meteorolog kjerkoli na svetu tako depešo prebrati.

Obramba pred točo

J SPEH SE NE VIDI, VEUSPEH TAKOJ

Letos je toča obiskala že kar precej krajev na Dolenjskem. „Kaj je z obrambo proti toči?“ se jezno sprašujejo ljudje iz krajev, kjer je klestila. Nekateri so namreč vestni o pripravah za ustanovitev obrambe pred točo v osrednji Sloveniji (s sedežem v Sevnici) vzeli tako, kot bi že vse delalo. Od priprav do polne razvejanosti te službe za vseh 22 občin, kolikor naj bi jih ta obramba v osrednji Sloveniji pokrivala, je le treba nekaj časa. Letos se na tem območju prvič branila celjska regija in brežiška občina. Do 15. junija je obramba imela osem akcij. Samo akcija 10. junija je trajala sedem ur, v tem času so izstrelili 204 rakete. Dokaj obsežna akcija je bila 8. julija, ko so izstreljevali protitočne rakete na vsem celjskem območju.

V severovzhodni Sloveniji imajo z raketno obrambo proti toči lepe izkušnje. Sistem so pričeli izgrajevati leta 1971. S 106 strelnimi mesti so najprej pokrivali območje sedmih občin oz. 256.000 hektarov površin. Po letu 1980 so obrambo razširili še na pas od Slovenskih Konjic do Lendave. Prvotno je za obrambo skrbel mariborski kmetijski zavod. Bili so med pobudniki izdaje posebnega zakona o obrambi za vso Slovenijo, vendar pa uresničevanje tega zakona so naši stari navajali precej kasni. Je že tako, da je

za zadevo več poleta, kadar je za nami katera od večjih katastrof. Sedaj nad strokovnimi in raziskovalnimi nalogami te obrambe bdi naš osrednji meteorološki zavod v Ljubljani. Izmenjava izkušenj je vedno koristna. Zato so se člani iniciativnega odbora bodoče skupnosti za obrambo pred točo v osrednji Sloveniji in nekateri strelci konec junija udeležili strokovnega oglada pri vrstnikih v Mariboru.

Tamkajšnji začetki so bili skromni. Na Žikaricah še danes stojita trofejna angleška radarja. Z njima so zavezniki v drugi svetovni vojni še oprezali za sovražnimi nemškimi letali. Posadka radarskega centra na Žikaricah ima enega še vedno vzorno usposobljenega za morebitno silo.

Prav radar in zadnje čase nanj priključeni računalnik sta sodobni protitočni obrambi kot oko. Ko točonosne oblake zagledamo s prostim očesom, je za obrambo že prepozno. Da bi jih

lahko razbili, bi potrebovali vse drugačno moč kot par priročnih raket z nekaj dekagrami srebrnega jodida. Pare iz njega, če je raketa ponesla „tovor“ na pravo višino, pritegnejo nase večja ledena zrna. Tako zmanjšana se nato brez škode razstopijo v ozračju. Nevarni oblaki se kajpak hitro razvijajo po svojih zakonitostih. Kaj se utegne izčimiliti iz njih, hrani v svojem spominu računalnik. Le nekaj minut je treba, da novi radar prečeše vse območje; od centra v Žikaricah najbolj oddaljeno strelsko mesto je trenutno 90 km daleč, nad Podbočjem v krški občini. Čas, ki si ga za „premislek“ o simuliranih enačbah v svojem spominu in z dobljenimi podatki vzame računalnik, traja le nekaj trenutkov. Strelci raket so z radarskim centrom povezani z radijskimi zvezami. Imajo dogovorjene ure rednih dnevnih javljanj, takrat se seznanijo z vremensko napovedjo in izmenjajo informacije. Za strelce na terenu

POMEMBNO JE DOGAJANJE V VIŠAVAH

Na vremenski karti so torej vrisane izobare s cikloni in anticikloni ter fronte. Meteorolog pa vrise še območja s padavinami, omeji območja, kjer zračni pritisk pada ali raste, in morda poudari še nekatere značilne pojave (nevihte, plohe, megle).

Za vremensko napoved pa take karte še ne zadoštujejo. Glavnina vremenskih dogajanj ni pri tleh, mnogo pomembnejše je, kaj se dogaja v višjih plasteh ozračja. V ta namen na nekaterih opazovalnih postajah dvakrat na dan spustijo velike balone, ki nosijo s seboj radiosondo. Oddajnik neprekinjeno sporoča podatke o spremembah temperature, vlage in pritiska, ki jih merijo instrumenti v sondi. Ker spremljamo balon z radarjem, lahko iz premika balona izračunamo smer in hitrost vetra na različnih višinah. Te podatke potrebujemo za višinske meteorološke karte. Na njih so vrisana polja pritiska malo drugače kot na nižinskih kartah. Črte, ki kažejo točke, kjer je s karto določen zračni pritisk na enaki višini, so izohipse in ustrezajo izobaram na nižinski karti. Grebeni so območja z visokim pritiskom, doline pa z nizkim pritiskom. Na teh kartah so narisane tudi izoterme, črte, ki kažejo točke z enako temperaturo.

Take karte rišemo v manjših središčih vremenoslovcu, v velikih, kjer rišejo vremenske karte za celo poloblo, pa to delo že opravljajo računalniki. Primerjava dveh časovno zaporednih meteoroloških kart kaže nekaj pove o gibanju zračnih mas v različnih plasteh ozračja. Iz fizikalnih zakonov dobimo za gibanje zračnih mas enačbe. Sistem enačb, ki opisuje gibanje zračnih mas, pa ni preprosto rešljiv, tudi če bi imeli na voljo vse potrebne podatke. Zato so strokovnjaki uporabili razne poenostavitve, manj pomembne stvari so zanemarili in si olajšali delo z modeli. Kljub temu moramo imeti za računanje prognostičnih količin, potrebnih za izdelavo meteoroloških kart za dan ali nekaj dni vnaprej, največje računalnike. Izdelek takega računalnika je na primer prognostična višinska karta, ki pove, kakšna bo razporeditev baričnih tvorb — dolin in grebenov — ter zračnih mas čez 3 dni. Zdalj razpoložljive prognostične karte so uporabne največ 6 dni. Take karte dobivajo v Ljubljani vsak dan preko telefota.

To je torej osnovno gradivo, ki je na voljo meteorologu napovedovalcu. Vendar je do napovedi vremena še nekaj korakov. Poglejmo, kako jih naredijo v Ljubljani.

Dežurni prognostik, ki je ves čas sledil spremembam vremena na širšem evropskem območju, razloži na sestanku, kaj se dogaja. Navzoči meteorologi razpravljajo o možnostih, končni izdelek je besedilo, ki ga prebere radijski ali televizijski napovedovalec ali pa ga preberemo v časopisu. Za tako delo je potrebno precej izkušenj, prihajajo pa tudi vedno novi pripomočki, saj se meteorologija kot mlada veda hitro razvija.

Slovenija je na omenjenih velikih prognostičnih kartah komaj kaj večja kot pol kvadratnega centimetra. vreme pa je, kot vemo, kljub temu lahko sila različno. V pomoč vremenoslovcem so še dodatni modeli, radarska opazovanja, pričakujejo pa, da bomo v bližnji prihodnosti imeli tudi posnetke meteoroloških satelitov. Povezali se bomo z računalnikom v evropskem središču za srednjeročne napovedi in uporabljali mrežo drugih podatkov, ki so že na voljo.

Kljub vsemu pa vremenska napoved včasih ni točna. Kaj se je zgodilo? Možnosti je več. Ko se meteorologi odločajo o vsakokratni napovedi, se prognostične karte iz različnih središč ne ujemajo med seboj, ker so bile izračunane z različnimi modeli. Katera bo v določenih razmerah bolj veljala? Zatakne se lahko tudi ob pričakovanem prehodu fronte. Tu so Alpe, morje, območja, ki močno vplivata na vreme. Ni se lahko odločil! Vendar meteorolog ne more reči: če se bo zgodilo to in to, bo vreme drugače. Napoved je ena sama, taka, ki je po razpoložljivih podatkih najbolj verjetna. Verjetnost, da se izpolni, je približno 80-odstotna. Kaj več bo po besedah Mirana Trontelja v bližnji prihodnosti težko doseči. Popolnoma točnih napovedi pa žal ne bo nikoli.

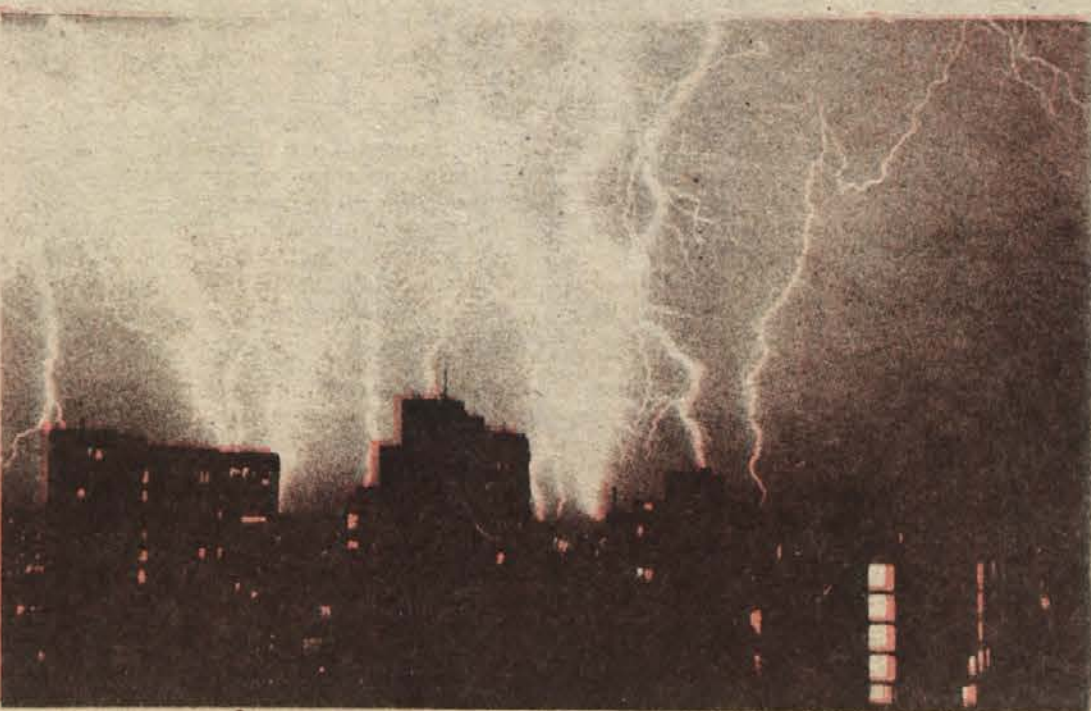
izbirajo zanesljive ljudi, za katere se vedno ve, kje so, čeprav tega dela ne opravljajo poklicno.

Kako je ob pravi akciji? Strelci raket v Posavju so že prestali ognjeni krst. V samem radarskem centru vsakdo natančno ve, kaj mu je storiti. Tudi sicer je vedno vse pri roki, kot v nekakšnem poveljniškem štabu. Poleg radarja beležijo potek akcije na posebnem zemljevidu z vrisanimi strelnimi mesti. Vse pogovore v prostoru s strelci in drugimi službami (kontrola letenja) snemajo. Strelec raket dobi iz radarskega centra natančno navodila: za smer in naklon streljanja, temperanje raket, povedo pa mu tudi, koliko jih mora izstreliti. Meteorolog inž. Andrej Kranjc je udeležencem ekskurzije lahko pokazal takšno zabeležko akcije nad Prekmurjem, staro komaj en dan. V velik oblak so takrat izstrelili 25 raket. Inž. Kranjc je povedal, da je oblak po takšni obdelavi kratkotalno razpadel.

Mariborčani na podlagi svojih večletnih izkušenj svetujejo branilcem v osrednji Sloveniji gostejšo mrežo strelnih mest. Poglavlje zase so rakete. Poleg tega, da niso vedno povsem zanesljive, je najhuje to, da jih ne dobijo dovolj. Dodatna razvažanja povečujejo stroške. Naši strelci se verjetno ne bodo ubadali z zastarelimi primopredajniki. „Še sreča, da ni bilo take nevihte, ki bi naenkrat zajela vse območje, temveč se je pojavila le tu in tam,“ ugotavlja tajnik skupnosti za obrambo pred točo severovzhodne Slovenije Tone Dvoržak.

Konec julija naj bi začeli graditi radarski center protitočne obrambe na Lisci. Po eni inačici načrta naj bi na to goro prenesli kar radar z Žikaric, saj strokovnjaki pravijo, da bi z višjega vrha lahko pokrival obe območji. Mariborčani se od radarja seveda tudi ne bi radi poslovili, češ da potrebujemo rezervo. Kako je z devizami, vemo, tako da z nakupom novega po vsej verjetnosti ne bo nič. Sicer pa so delavci obrambe pred točo že vajeni skromnosti. Navsezadnje niti v rednih poročilih ne zasledimo, kdaj so bili v akciji. Pač pa domala v istem hipu izvemo, kje je padla toča. „Uspeh se pač ne vidi, neuspeh pa takoj,“ pravijo.

ALFRED ŽELEZNIK

MED VRTINCI IN PASTMI ROŠKE OFENZIVE

Velika italijanska ofenziva, ki se je začela 16. julija in trajala do 4. novembra 1942, bi morala po zamisli generala Maria Robottija doseči vrh in največje uspehe v svoji roški fazi. Ta del ofenzive je trajal od 14. do 23. avgusta 1942. Italijani so ga označili kot fazo 3—B, partizani pa ga poznamo kot „roško ofenzivo“, ki je med drugim zajela tudi glavino komaj ustanovljenega 3. bataljona (Jankovega) Tomšičeve brigade z Efenkovo, Albinovo in Slobodanovo četo, skupaj kakih 70 borcev.

Načrt za to ofenzivno fazo je bil zanimiv: od severa in od juga zagraditi roške gozdove z močnimi zapornimi črtama, potem pa v prostor med ti dve zapori, ki bi se potem med operacijami dvakrat zožil, od

zahoda in od vzhoda pognati po eno okrepljeno divizijo v strelskih vrstah, ki naj roške gozdove postopoma, po koščkih in temeljito prečešeta. Severna zaporna črta je potekala od Smuke čez Dolenjo Toplo reber do južnih in jugovzhodnih pobočij Pečke (kote 912, 881 in 575); zasedla in varovala jo je bojna skupina črnosrajčniških bataljonov M, ki je imela namen preprečiti pobeg upornikov proti severu. Z nasprotne strani roškega masiva je bila zapora usločena in deljena na dve sklenjeni zaporni črti. Jugozahodno je zasedla in zavarovala mobilna skupina divizije Macerata. Ráztezala se je od Oneka prek Mačkovca in Starega Brezja do Griča (kota 957), preprečila pa naj bi beg upornikov proti jugozahodu. Od Griča čez vas Koprivnik in od tam vzdolž ceste do Sredgore pa je zaporno črto vzpostavila mobilna skupina divizije Isonzo, ki naj bi preprečila pobeg partizanov proti jugovzhodu v Belo krajino.

V tako zagrajene roške gozdove naj bi od zahoda pritisnile divizija Granatieri di Sardegna s kakšnimi 20.000 možmi, od vzhoda pa divizija Cacciatori delle Alpi, okrepljena z enim bataljonom divizije Isonzo, skupaj s kakšnimi 17.000 možmi. Izhodiščni položaji za sardinske grenadirje so se vlekli od vasi Kleče čez hrib Ugar (kota 521) do vasi Grintovec, od tam na Konjsko (kota 598), Skrajnik (kota 642) in Sušnjak (kota 714) do Oneka, izhodiščni položaji za bataljon divizije Isorzo in alpske lovce pa so potekali od Pogorelca čez vas Rampoha in Komarno vas na koto 1029 pri Gačah in od tam dalje prek vasice Škrilje in Planina do Sredgore.

Od naštetih italijanskih sil so partizani pravočasno opazili samo nastopanje bataljonov M proti Dolenjskim Toplicam in ob Krki proti Dvoru. V napad na te Italijane je 3. udarni bataljon (Jankov) krenil 13. avgusta, za varstvo njegove opreme v vasi Cesta pri Starem Logu je ostal samo stražarski oddelek. Toda zarana 14. avgusta

1942, ko so se začeli boji pri Dvoru, so se pojavili Italijani, kot da bi zrasli iz tal, tudi na črti od Kleč do Oneka. Po cesti od Kočevja proti Staremu Logu so že prodirali tanki. Proti njim je krenila patrolja, ki so jo sestavljali Janez Becele, brata Rudolf in Martin Jožef, Alojz Kos in Jakob Dežman. Le-ta je kmalu opazila tudi italijansko pehoto, ki je šla po grebenih, zato se je umaknila do cerkevne zvonika nad Cesto, da bi od tam opazovala italijanske premike. Becele in njegovi tovariši pa so prišli kot naročeni za intendanta Jožeta Drakslerja—Povha. Potreboval jih je pri selitvi in skrivanju hranil, zato jim je z raznimi izgovori preprečil odhod k bataljonski glavnini, končno pa jih je odredil za varstvo delavski četi. Ob umiku iz vasi Cesta so tam pustili za zvezo nekega Vidriha iz okolice Dobrnica, ki je bil oblečen v uniformo nekdanjih „slovenskih fantov“. Za Vidrihom je tedaj izginila vsaka sled, ker so Cesto kmalu zasedli Italijani.

Medtem se je roška ofenziva razmahnila z vso silo. Enote so bile razbite na manjše dele. Glavnina 3. bataljona Tomšičeve brigade, ki jo je vodil Anton Marincelj—Janko, je 18. avgusta 1942 ob robu gozda od Rese proti Travniku zašla v sovražnikove klešče. Tam je zadet omahnil Anton Stariha—Zvonko, Joše Klemenc—Pepi, Alojz Korelc in neki Knez iz Koludarjev pa so se izgubili. V

naslednjih dneh so zašli med italijanske zasede in padli neznano kje. Pratež Jankovega bataljona z vodnikom Matijom Cvetanom, intendantom Alojzom Slakom, njegovim namestnikom Lojzetom Kondo, kuharico Ivanko Škoporc in še nekaterimi se je izvil iz obkolitve pri Črmošnjicah in se priključil Efenkovi četi, ki se je zadrževala na Frati.

Skupina, ki se je priključila 1. bataljonu Kočevskega odreda, je zavila na severozahod proti Staremu Bregu. Tam je Rudi Knavs naletel na italijansko zasedo. Ustrelil je enega Italijana, medtem pa je hotel drugi Rudija potolči s kopitom. Zamahnil je, toda Rudi se je izmaknil, Italijan pa je mahnil s puškinim kopitom po skali, da je kar odletelo. Tistikrat jo je skupil Bradač iz Dolge vasi pri Kočevju. Krogla mu je prebila žilo utripalko v nadlahti, da je kri kar brizgala. Rudi Knavs in Bradač sta bila pod ognjem italijanskega mitraljezca, zato mu Rudi ni mogel priskočiti na pomoč. Okoli kamna je povil vezalko od čevlja in mu jo vrgel, rekoč, naj si sam preveže roko in tako zaustavi krvavitev. Bradač si je pomagal z zdravim roko in z zobmi, ko pa je vezalko zatezal in ob tem nekoliko preveč dvignil glavo, je bil vanjo zadet do smrti.

Tretji bataljon (Jankov) Tomšičeve brigade je roško ofenzivo preстал z razmeroma majhnimi izgubami. Imel je 10 mrtvih, tri zajete, enega beguna in šest ranjenih, eden pa je prestopil na sovražnikovo stran, skupaj torej 20 mož. Od teh so po imenih in priimkih znani vsi, razen Vidriha iz okolice Dobrnica, Kneza iz Koludarjev in Bračada iz Dolge vasi v Kočevju. Njihove soborce, prebivalce okolice Dobrnica, Koludarjev in Dolge vasi v Kočevju vljudno prosim, da mi pomagajo ugotoviti njihove popolne priimke, imena in partizanska imena. Podatke sporočajte na naslov: Franci Strle, novinar, Sattnerjeva 15/E, 61000 Ljubljana, ali po telefonu na št. 266—682 prek 061!

FRANCI STRLE

Iz požganih kočevskih vasi je odnašala italijanska vojska civilnemu prebivalstvu ukradeno blago v svojo postojanko Moravo.

Italijanska vojska v ofenzivi na Kočevskem, avgusta 1942.

Pri starih Novomeščanib

LETA NISO OBRUSILA ODREZAVOSTI

Starejša, globoko sklonjena ženska, pokrita z naglavno ručjo, je plela vrt v sončni pripeki, hkrati pa nabirala radič v skledo, ko sem jo vprašala, če pozna 88-letno Pavlo Knafeljco, ki bi morala nekje blizu prebivati. Začudeno se je ozrla in rekla:

„To sem jaz.“ Pričakovala sem, da bom kje v senci morda našla najstarejšo krajanjo Žabje vasi, nadejala sem se srečanja z osebo povsem drugega videza, kot ga je dajala ta, saj bi lahko najmanj petnajst, če ne dvajset let prikrla.

Čeravno je zgovorna in jo je govorica takoj izdala za Primorko, je bila kar nejevoljna, ko sem jo le pregovorila, da me je spustila v hišo na pogovor. „Če bi vedela, kdo ste, bi rekla, da Knafeljčeve ni doma,“ je odkrito povedala, češ da si publicitete nikakor ne želi. Nekaj časa je trajalo besedovanje, preden se je odtajala k pravemu klepetu o minulih časih.

„Izhajam iz Černic v Vipavski dolini, iz družine pismonoše z osmimi otroki. Ko je tam zagospodovala Italija, smo se leta 1918 preselili v Jugoslavijo. Oče je zame našel

delo pri sorodniku, višjem uradniku v Novem mestu, ki je imel bolno ženo, da sem ji stregla in pomagala pri hišnih delih. Tako sem prišla pred 64. leti v Novo mesto in ostala. Čez čas se je moj gospodar preselil v Ljubljano, jaz pa sem se poročila s Knafeljcem iz Žabje vasi, ki je bil jetniški paznik. Prav v tej hišici živim vsa leta.

Malo hiš je bilo takrat v Žabji vasi, pri vsaki pa sô imeli svinjak, kurnico in celo živino. Vse ženske so takrat doma redile pujske, obdelovale njive, moške pa tudi niso bili vsi zaposleni. Dobiti službo je bilo takrat težko. Tudi v „taberh“ smo hodile k

sosedom, ne za denar, ampak za protiuslugo. Tako so mi zorali njive, dali gnoj.“

Nekajkrat je vmes pridjala, da danes preveč razkošno živimo, pa da je bila v stari Jugoslaviji na vasi revščina, ki jo mora priznati vsak pošten človek.

„Sedem otrok sem rodila, vse seveda doma, brez ceremonij. Samo eden je kmalu po porodu umrl, dekletce v 20. mesecu starosti. Pet pa sem jih vzgojila in vsi so prišli do poklica. Najstarejši je bil trgovec, drugi frizer, tretji krojač, četrti soboslikar, hčerka pa je šivilja. Dva sina sta bila v hosti. Najstarejši je šel že leta 1941, drugi za njim in je padel v Novi gori nad Prečno. Vsa soseska je že vedela, da mojega Jožeta ni več med živimi, ampak so se mi bali povedati. Štiri mesece je že ležal slabo zakopan, ko sem izvedela za njegovo smrt. Te bolečine mati nikoli ne preživi in ne pozabi! Šli smo ga iskat, da bi ga v Šmihelu pokopali, kot se spodobi, pa niso dovolili, zato smo ga pokopali v Prečni. Sele po osvoboditvi smo njegove kosti prenesli v Šmihel in mu naredili dostojen grob. Že 11 let pa je minilo, kar mi je umrl tudi mož.“

Ob spominu nanj ve Knafeljčeva povedati zanimive zgodbe iz jetnišnice, predvsem o delu redkih paznikov, ki so med vojno pomagali zapornikom. „Moj mož je pomagal veliko ljudem, ki so jih okupatorji natlačili v jetnišnico. Ne samo da jim je nosil hrano, tudi listke in pošto je prinašal domov, jaz pa sem to raznašala dalje. Ni minilo teden, da ne bi morala vsaj enkrat v Podgrad ali kam v bližino, kjer sem slutila, da so partizani, in kamor sem morala oddati pošto.“

Da ima Knafeljčeva še danes rada otroke, sem se prepričala, ko naju je zmotil sosedov Andrejček. Pokazati ji je prinesel medvedka, ki ga je oblekel v krilce in kapo. „Čakaj, boš nekaj dobil, mu je rekla, ko se je fantič nekaj obojavljaj pri vratih, kot da

nekaj manjka. Dala mu je kozarček domačih jagod, ga pobožala po glavici, in ko ji je obljubil, da se bo še vrnil, ga je spustila skozi vrata.

„Veste,“ je rekla, „danes z otroki lahko mnogo lepše ravnamo, kot smo nekdaj. Čeprav smo imeli tudi svoje otroke zelo radi, so morali biti nič kolikor sami zaprti v hiši, če sem šla v taberh. Taki časi so bili, da je bilo delo in zaslužek prvo, če smo hoteli preživeti.“

Sedem vnukov in dve pravnujki ima. V hišici sicer živi sama, ampak hčerka in sin, ki sta skoro sosedu, prideta nekajkrat na dan naokrog. „In vnukinja mi prinaša knjige, ki so že od malega moja radost. Berem in berem, najraje stare romane. Knjige si vnukinja zame izposoja v knjižnici, berem pa tudi časopise. Vse, kar dobim. Že od nekdaj! Trenutno sem zatopljena v „Sence v raju,“ knjigo, ki opisuje emigrante. Neumnosti, ki jih pišejo sodobniki, pa ne maram. Dolgčas mi ni nikdar. Imam vrt, delo v hiši, knjige — kaj naj bi si še želela? Lepo mi je kot nikdar poprej! Vrt zaenkrat še sama obdelujem, kako bo pa naprej, se ne ve.“

Začuden izraz ji je spet prešinil lice, ko sem jo vprašala, kakšne tegobe ji prinašajo leta. „Nobenih“, se je odrezala. „Nič me ne martra.“ Že res, da je bila nekajkrat bolna, tudi v bolnišnici je že bila, ampak zadnje čase so težave minile. Kazno je bilo, da ji pogovor o boleznih sploh ni všeč. Omenila je še, da tudi v mesto še hodi. Vsako nedeljo k maši, včasih na tržnico pa za kakšnim pogrebom.

Kar naenkrat pa se je zavedela, da se je pravzaprav razgovorila, česar ni namerala, pa je spet na kratko povedala: „Tako: konec je. Nič več ne vem. Pa ni treba več hoditi v hišo, ker ne bom nič več rekla.“

RIA BAČER

CARL LEWIS: ŽIVLJENJE NA HITREM PASU

Carl Lewis pravi brez obotavljanja in s presenetljivo samozavestjo: O meni boste slišali še marsikaj nezasišane! Lanski atlet leta ima najboljše rezultate na svetu, dosežene na običajni nadmorski višini v tekih na 100 in 200 m in v skoku v daljino. Če bi rdeča črka „A“, ki pomeni, da so rekordi doseženi na večji nadmorski višini, pomenila nedovoljeno prednost (in prav lahko pričakujemo, da bo mednarodna atletska zveza uvedla to omejitev), bi bili Calvin Smith, Pietro Mennea in Bob Beamon že bivši rekorderji, Carl Lewis pa novi Jesse Owens. Toda že danes Carl Lewis po nečem sodi v atletsko zgodovino. V izvrstni seriji skokov, v kateri je lani dosegel osebni rekord 876 cm, je bil tudi eden, ki so mu ga kljub malenkostnemu prestopu izmerili, ker je bil že na pogled nenavadno dolg. Tako, kot je v Mexico Cityju Bob Beamon svoj dosežek razumel do kraja šele, ko so mu 890 cm prevedli v anglosaških 29 čevljev 2 palca in pol, tudi Lewis njegov skok pomeni največ, če povemo, da je pristal na 30 čevljev. No, za decimalno misleči ostali svet je meja, ki jo je prebil v tem skoku z malenkostnim prestopom še pomembnejša — 9 metrov.

Tom Tellez, Lewisov trener, mentor, prijatelj in zaupnik v Houstonu, pravi: „Za leto, ko ni pomembnejših tekem (Oli ali SP), je imel zelo dobro sezono. Računal sem, da bo nastopanje vzel za šalo in predvsem treniral daljši zalet in spremenil nekaj stvari za leti 1983 in 1984. Vedel sem, da je pripravljen za dolge skoke, ne pa za kako dolge.“

Lewis pritrjuje: „To je bila osnovna zamisel. Leta 1982 naj bi se ustalil kot najboljši sprinter in skakalec v daljino na svetu in si izoblikoval cilje, ki se drugim zdijo nedosegljivi, meni pa ne.“

PETKRAT PRESKOČIL 850 cm

Atletsko sezono 1982 je osvetljevalo Lewisovo skakanje v daljino. V desetih nastopih je kar petkrat preskočil 850 cm, neporažen je bil v dvoranskih nastopih in na prostem. Od 14 skokov nad 850 cm in zgodovini skoka v daljino jih je kar 10 njegovih. Svoj „spored“ na stezi je razširil še z odličnimi 200 m (20,27s); uspelo mu je zmanjšati število izgubljenih tekov od 6 v letu 1981 na samo 3 lani. Vse tri poraze je doživel z novim svetovnim rekorderjem v teku na 100 m, Calvinom Smithom.

Carl Lewis je obseden od ciljev, ki si jih zastavlja. Zenejo ga, spodbadajo in povzročajo razočaranja, če se na poti k njim pojavljajo napake. Lewis lahko realno oceni svojo preteklost, ter pozna svoje številke. Toda treba je opredeliti prihodnost. Lewis ne meri na rezultat, ampak na napredek. Atletike ne bo zapustil, ko bo dosegel določen rekord ali medaljo, ampak ko bo nehal napredovati.

Energijo črpa od gledalcev in njihovih pričakovanj, ki jih spretno sprožijo njegove lastne izjave. „Vedno sem bil človek, ki si veliko želi, in tisto, kar navzven mnogim pomeni pritisk, je zame navdih. Tako se motiviram. S cilji, za katere mislim, da jih lahko dosežem, ustvarim pritisk in pustim, da se ljudje o njih razgovorijo.“

Vendar Carl ni bil prvi, ki je začel govoriti o 9 metrih; ta misel se je utrnila nekdanjemu houstonškemu trenerju sprinta Clydu Duncanu. Sprva so vsi vprek ocenjevali njegovo izjavo za nesmisel, toda Duncan je v Lewisu videl prvega človeka, ki bo preskočil mejo 9 metrov. Tudi atletova reakcija je bila najprej nejevera. „Če se ti splazi na hrbet taka opica — in s tem opisuje psihično breme tako dolgega skoka — lahko postane življenje nezno.“ Duncanu pa je še dejal, „Ne govori tega, saj veš, da se to ne more zgoditi.“

Vendar je danes Duncan vsem tistim navkljub, ki si s številkami in klepanjem po pisalnem stroju služijo kruh s športnimi napovedmi, pravi prerok. Od Lewisa namreč ves svet pričakuje skok čez 9 m.

Duncan je Lewisu veliko pomagal v treh letih, ko sta delala skupaj, ne toliko kot trener in učitelj, ampak predvsem kot človek, ki mu je pomagal pogledati v prihodnost. Trenerja Duncan odlikuje njegov pozitivni pristop. Njegov „pritisk“ je pri Lewisu padel na rodovitna tla in tako je atlet postal sam svoj prerok in motivator.

VSE NITI V SVOJIH ROKAH

Telesno zorenje je bilo eden od najpomembnejših vzrokov za Lewisovo uspešno lansko leto, toda še pomembnejše je mentalno zorenje, ki ga je spodbujalo rastoče samozaupanje v atletske sposobnosti. Niti trener Tellez niti Lewis in njegovi domači ne govorijo o zorenju kot preteklosti, nihče ne reče: „Zdaj ima vse niti v svojih rokah.“

Dozorevanje je bilo nujno tudi zaradi spretnjšega otepanja s slavo in naraščajočimi zahtevami po času in energiji. Na srečo se je Carl srečeval s sredstvi obveščanja že od zgodnje mladosti. Kot tretji otrok v zelo športni družini je spoznal, kaj je zanimanje javnosti, že od srednješolskih dni. Njegov najstarejši brat Mack je bil svoje čase pokrajinski rekorder v sprintu, srednji brat Cleve pa eden od prvih in maloštevilnih igralcev evropskega nogometa v severnoameriški ligi; sestra Carol, ki je dve leti mlajša od Carla, je bila trikratna srednješolska prvakinja ZDA v skoku v daljino in nekdanja popularnejša od njega.

Zrelost je Carlu pokazala, kako se je treba ogniti zunanjim pastem slave. Tellez pravi: „Osebnostno se ni dosti spremenil. Ostal je fant, ki poslušata trenerja. Zelo dobro se ujemava.“

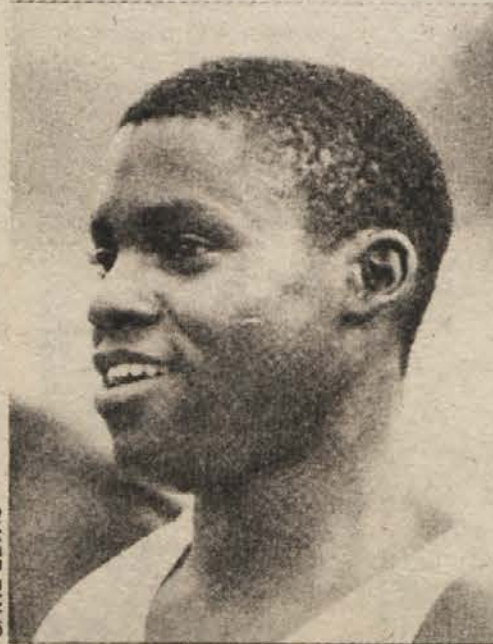
Carl: „Slava mi je pripomogla, da se bolj zavedam stvari okrog sebe. Včasih pa me le preseneti in spravi v zadrego. Tako sem šel nekoč z bratom v restavracijo in naročil pecivo in od nekod sta se vzela dva okrog petnajst let stara fanta in me vprašala, „Ste vi Carl Lewis? Bi lahko dobila avtogram?“ Pomolila sta mi svinčnik in beležki in začel sem podpisovati, kar se oglasi blagajničarka: „Tri dolarje.“ Segel sem v žep, a nisem našel denarnice. Bil sem brez drobiža, niti ficka nisem imel. Tudi Cleve ni imel denarja, le kreditne kartice. Pogledal sem žensko in rekel, „Brez denarja sem.“ Fanta sta me gledala, kot da se mi je zmešalo. Prosil sta me za avtogram, jaz pa sem bil videti kot ubog klatež, ki prosi za hrano.“

To je bila skrajno neprijetna dogodivščina.“

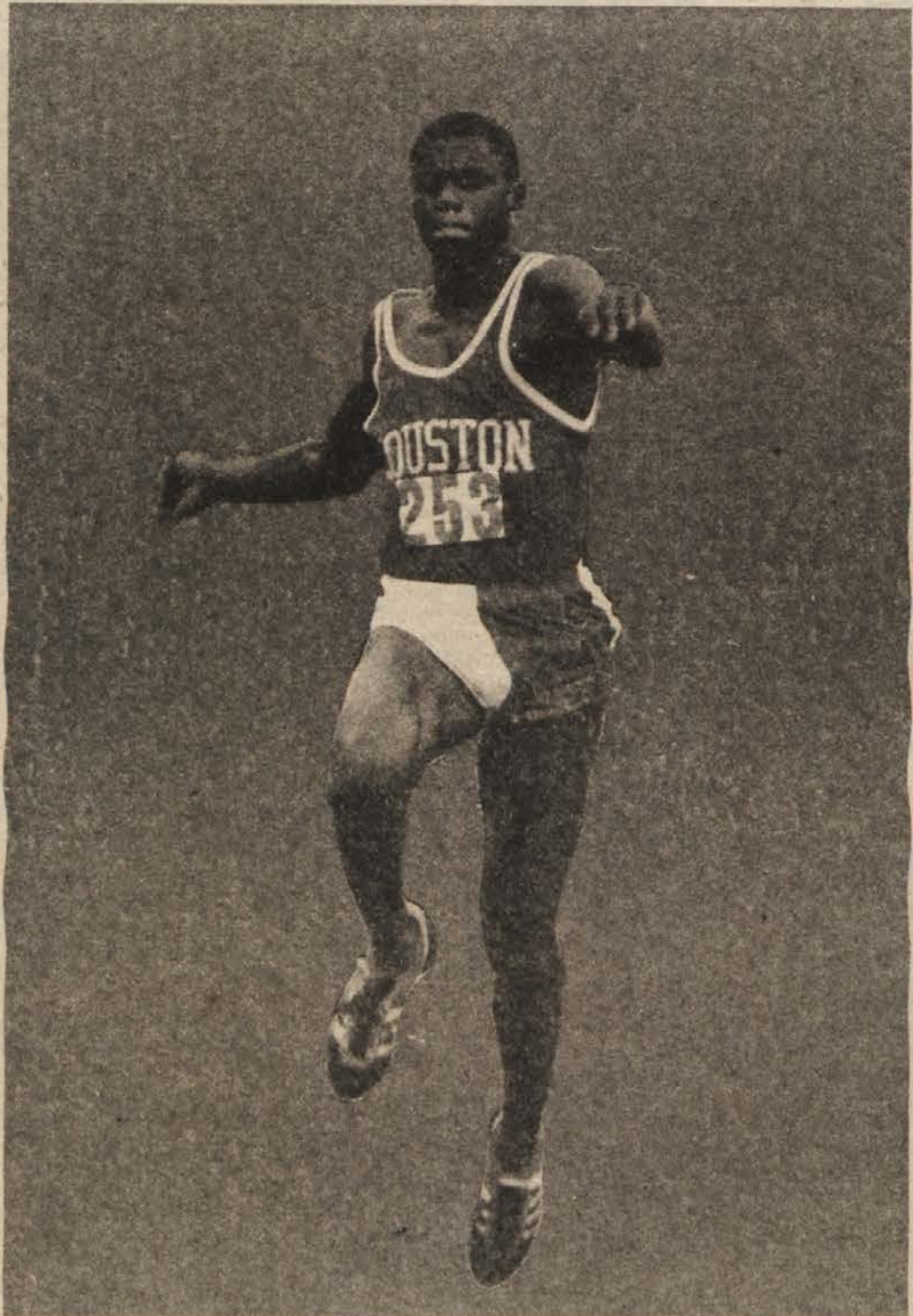
Eno najbolj zoprnih vprašanj, ki jih ameriški športni novinarji radi zastavljajo, je: „Ali boste atletiko zamenjali za nogomet?“ Ljudje pričakujejo, da bo atlet, kakršen sem jaz, prestopil k ameriški nogometu. Za njihovimi poizvedovanji se skrivajo naslednje misli: „Zdaj si v majhnem športu. Zakaj ne kreneš v pravi svet? Zakaj se ne pomeriš z zares velikimi fanti?“ Toda jaz počnem nekaj, česar ne zmore noben nogometaš. Sicer pa je vsem jasno, da nogometaše iščejo med atleti, in ne obratno! Resnica je pač ta, da sem v svoji disciplini športnik št. 1 na svetu, tega pa ne more trditi noben ameriški nogometaš, že zato ne, ker ta šport ne sega izven meja ZDA. V atletiki sem dosegel več, kot bi lahko v kateremkoli drugem športu.“

Lewis razmišlja o poklicni prihodnosti pri televiziji in na houstonški univerzi obiskuje večerna predavanja o tem masovnem sredstvu obveščanja. Prav zato je pred kamerami in mikrofoni pogosto bolj doma kot tisti, ki so za njimi. „Svoje čase sem se bal gledati na TV, zdaj pa, nasprotno, komaj čakam, da se bom videl in da bom lahko kritično ocenil vse, kar počnem.“

Medtem ko Lewis poskuša izboljšati tudi svojo „televizijsko“ podobo, ugotavlja, da mu je teh nekaj s slavo

CARL LEWIS

presvetljenih let postavljalo zelo enolična vprašanja in da so bili taki tudi odgovori nanja.

ŽELJA PO SAMOTNEM ŽIVLJENJU

„Edina resnično nova stvar, ki me vznemirja, je, da sem si končno lahko uredil samostojno in samotno življenje.“

Želji po zasebnosti je zadostil z nakupom štirisobne viktorijanske hiše v houstonškem predmestju, odselil se je iz stanovanja, ki ga je delil z bratoma.

Hiša je razburkala njegovo največjo strast — iskanje dobrih kupčij. Lansko evropsko sezono je izkoristil za nakupovanje opreme zanjo. Tudi ta „bivalna“ sprememba je prispevala k večji zrelosti in samozavesti. „Počutil sem udobno, saj prvič v življenju živim na svojem in sem tudi odgovoren za to, da si bom bivališče uredil tako, kot si želim. Nikoli se nisem rad potikal naokrog in zato mi je toliko lepše v domu, ki je moja last. Tu se laže sprostim kot pa v študentskem naselju, kjer sem preživel nekaj let. Tam sem bil ves čas „na hitrem pasu“.“

Ena od materialnih pridobitev njegovega novega položaja superatleta je tudi audi 5000 turbo. Lewis od njega izsili marsikaj!

Toda slava z atletske steze mu na avtocesti ne pomaga kaj prida. Nekoč ga je ustavljal prometnik in ga prepoznal. Toda bil je neizprosno. Medtem ko je pisal, ga je Lewis vprašal, „Mi boste dali listek?“ „Daa,“ je odvrnil. Napisal mu je listek in mu ga dal podpisati. Hip zatem je vprašal, „Mi lahko daste avtogram?“ „Najraje bi se bil razpočil od jeze in skoraj bi mu bil zabrusil: „Vzemi si kar tale listek!“ pravi Lewis.“

Kljub temu da rad vozi, ga ne mika, da bi se poskusil še v kakem drugem športu. Je pravi atletske navijač, ko je bil mlajši, je zavidal boljšim atletom in je znal vse njihove rezultate na pamet. Atletiko je študiral z vso natančnostjo ljubitelja in postala mu je tako pomemben del življenja, da se je poskusil naučiti vse, kar je bilo z njo v zvezi možno.

REKORDI SO, DA JIH PRESEGAŠ TI IN NE DRUGI

„V bližnji prihodnosti, tudi v letošnji sezoni, se bom bolj osredotočil na 200 m. Rad bi napredoval postopoma. Lani sem nekajkrat zelo sproščeno nastopil na tej razdalji. Že prvič sem se počutil zelo dobro in dosegel čas 20,27s. Letos želim rezultat krepko izboljšati. Ne trdim, da sem dovolj močan in psihično pripravljen za svetovni rekord, ker nimam izkušenj, ki so potrebne, da bi to razdaljo pretekel dovolj ritmično. Voljan pa sem poskusiti, ker je sprint na 200 m zanimiva disciplina, zelo zelo težka, če je ne tečeš pravilno. Tekma, v kateri sem se lani počutil najlahkotenjšega, je bila tudi najhitrejša (20,27s). Po tistem sem začel teči na silo in časi so bili slabši. Čutim pa, da me tudi na 200 m čaka velika prihodnost.“

Svojo obljubo je Lewis letos že izpolnil. Na zmerni nadmorski višini je dosegel čas 19,75s, kar je le dve stotinki sekunde slabše od Menneinega rekorda, ki pa je bil dosežen na večji nadmorski višini, torej v ugodnejših okoliščinah.

Lewis tudi po izbiri disciplin, ne le po svoji premoči, spominja na Jesseja Owensa. Vendar ne zavrača možnosti, da bo te discipline popolnoma zamenjal, ko v njih ne bo več napredoval.

Seveda pa zdaj ne razmišlja o tem, da bi zapustil skok v daljino. Če ga nekoliko pritisnete, bo rekel: „Verjamem, da so rekordi zato, da jih rušimo, dokler sem jaz tisti, ki jih dosega. Ko pa bo rekord enkrat moj, ga ne bo lahko preseči.“

Isti Carl Lewis, ki ljubi počasno domače življenje, ima rad hitri pas na avtocesti in na atletske stezi. Morda se zdi to nasprotje, toda še bolj verjetno si s počasnim, zadržanim življenjskim slogom kopiči energijo, ki jo kaže na atletskih stadionih.

Tisti Carl Lewis, ki je začel z atletiko, ko mu je bilo devet let, in se naučil skakanja v daljino med dvema vedno bolj razmaknjenima palicama na tleh in s skoki preko vrvice, govori danes o 9 metrih.

Fant, ki je nekega poletnega dne v drugem letniku srednje šole prišel domov in začel poskakovati in se pritoževati, „Dosti imam porazov! Sit sem stalnega izgubljanja?“ se porazov ne boji več, ampak si zastavlja cilje, ki so nasprotnikom nedosegljivi. Če je bilo lansko leto leto zatišja, kot pravita atlet in trener, in če Lewis pred seboj sluti „nezasišane stvari“, se kar pripravimo na bližnje prvo svetovno prvenstvo v atletiki in temu sledede velike atletske mitinge v Evropi!

JANEZ PENCA

prebrali smo vesolje

Ni veliko pesniških zbirk, v katerih bi ustvarjalec sam razgrnil svoje pesnjenje na teoretski ravni, se pravi, da bi o tistem, o čemer govori v pesmih kot pesnik, spregovoril tudi z nepesniškim jezikom. Tak primer imamo v novi zbirki Gregorja Strniše „Vesolje“, ki je izšla pri Cankarjevi založbi.

Strniša je v zbirki na novo sestavil izbor svojih pesmi, da bi tako v novem tematskem sklopu predstavil tisto, čemur pravi „vesoljska za-

vest", zavedanje, da je „tako Zemlja kot vsaka najmanjša stvar na nji samo del vesolja“, ki pa ga ne razume zgolj v pomenu, kot mu ga daje znanost, sodobna fizika in astronomija, temveč v najširšem pomenu vsega obstoječega, objektivnega in subjektivnega, preteklega, sedanjega in prihodnjega, kot realni in kot notranji človekov svet.

Iz tega osnovnega izhodišča pesnik izdelava fantazijsko umetniško podobo vesolja, ki je kot nekakšno štiridimenzionalno prostorskočasovno bitje, katerega celice smo mi vsi — organizem povezanosti vseh reči v vseh časih in krajih, dialektična celota vsega živega. Ker je vesolje, resničnost, s takšnega stališča gledana, v nasprotju z našimi ustaljenimi miselnimi vzorci, se nam kot celota

izmika iz spoznanja; na omejen način ga lahko še najgloblje dojamemo umetnost, ki je splet čustva in razuma. Oboje, čustvo in razum, sta namreč enako pomembno sredstvo spoznanja, vendar pa nezadostno. Zavest je za Strnišo na tako nizki razvojni stopnji, saj je stopila šele v začetek razvoja, da človek vse resničnosti vesolja ne more ugledati v celoti. Če bi to zmožni, bi v „istem hipu znorel ali umrl: resnica sama bi ga ugonobila, izničila“ (Platon?). Zatorej svet — vesolje gleda in razumeva skozi „zaščitne naočnike“ prostorskočasovne predstavljenosti.

Prodiranje v resničnost vesolja je hkratkratno s prodiranjem v lastno „deželo oblik in predstav čutečega in mislečega notranjega sveta“, tako da tudi poezijo lahko razumemo kot to prodiranje. Strniševa naj bi bila posvečena temu strahotnemu naporu izreči neizrekljivo.

M. MARKELJ

knjige kriminalke

Prevodov iz sklopa t. i. trivialne literature se slovenske založbe niso nikoli pretirano branile, v njihovih programih je še zmeraj veliko naslovov, za katerimi se skrivajo cenena, plehka, umetniško manjvredna besedila. Vzporedno s temi so na tukajšnji knjižni trg prihajali tudi kriminalni romani, bralstvo je rado segalo po delih A. C. Doylea, G. Simenona, A. Christie in drugih piscev te vrste pripovedništva, ki ima že dolgo dokaj ugledno mesto celo v svetovni književnosti.

Na ta ugled se zdaj sklicujejo slovenski založniki, ki so v zadnjem času tako rekoč zasuli knjižarne s kriminalnimi romani. In to zdaj, ko morajo zaradi splošnih gospodarskih težav močno krčiti ali začasno ukinjati knjižne zbirke. Nihakor ni mogoče trditi, da so vse kartice stavili na krimi-

nalke; če bo posel s slednjimi tolikanj dobičkonosen, da bodo laže splavali iz gospodarskega vrtilca (ta je po napetosti dogajanja in še čem, žal, na moč podobno kriminalki) in nato svoje založniško poslanstvo udeležali neokrnjeno, potem jim poplave kriminalnih romanov nihče ne bo štel v zlo. Hudo pa bo, če bodo kriminalke še naprej prihajale na knjižni trg na račun drugih knjig, tedaj bo mogoče brez detektiva razvzlati uganko o škodi, ki bo storjena bralstvu, čigar literarni okus in potrebe presega gajo raven kriminalnih romanov.

Nekaj podatkov, ako kdo poreče, da napihujemo zanimanje založb za številne različice tovrstnih besedil. To leto nas vsak mesec učinkovita televizijska reklama pravočasno opozori, da je pri Cankarjevi založbi izšla nova kriminalka. Labirinti je naslov zbirke, v kateri so pri Državni založbi Slovenije že izšli štiri za letoš napovedani kriminalni romani. Ista založba se je odločila za ponatis desetih kriminalk „E. Wallacea, „Zelenega lokostrlca“ v knjižnem klubu že ponujajo po ugodnejši ceni kot knjigo sezona. J. Thorvalda kriminalko „Moški s čeri“ je Pomurska založba izdala tako razkošno, ko da gre za knjigo, brez katere bi bila domača knjižnica prazna.

Bolj ko katerakoli od omenjenih pa je dobrodošla knjiga „Memento umori“, ki podaja družboslovne in literarnoteoretske vidike kriminalnega romana. Gre

hrvaškega filozofa Predraga Vranickega „Zgodovina marksizma“ je bila 1961 prvi poskus podrobnejše obdelave marksizma, še zmeraj edina popolnejša zgodovina te revolucionarne misli v svetu pa je tudi po več ko dveh desetletjih. V tem času je doživela še tri izdaje v izvorniku, šele po drugi, ki je na začetku sedemdesetih let v primerjavi s prvo izšla v več ko dvakrat povečanem obsegu in dokaj predelana, je pisec dovolil „Zgodovino marksizma“ prevesti v italijansko, nemško, špansko, grščino, že dlje časa je na voljo v albanski in makedonski, prevajajo jo na Kitajskem, po četrty izdaji izpred pol ducata let pa je delo (v teh knjigah) z nerazumljivo zamudo slednjič izšlo tudi v slovenščini. Za zbirko Tokovi pri Mladinski knjigi je prvo knjigo poslovenila Irena Gantar—Godina, preostali dve pa Dušan Merhar.

Vranicki, ki si je za torišče proučevanja izbral zgodovino filozofije, v okviru te pa še posebej marksistično filozofijo in marksizem sploh, in velja za ostrega kritika dogmatizma in stalinizma, pri pisanju zgodovine marksizma ni imel nikakršnega vzorca. Na istem bi bil tudi zdaj, saj zgodovina filozofije še zmeraj ne premore niti enega podrobnejšega pregleda marksizma kake dežele ali naroda. Sam si je moral določiti način razlage, morebitno periodizacijo, izbor avtorjev, bistvena značilnost njegove zgodovine marksizma pa je v tem, da prikaz in razčlenbo razvoja teorije marksizma podaja skozi najpomembnejše osebnosti marksistične misli. Obdelani so teoretični dosežki, posamezni marksisti pa zajeti v vidika njihovega mednarodnega delovanja; v takem okviru kajpak ni prostora za podrobnosti iz zgodovine delavskega gibanja ali omembo številnih manj pomembnih marksistov.

Presojajo o tem, ali je kak mislec marksist, ali je njegov pomen za marksistično teorijo tolikšen, da zasluži obdelavo, je Vranicki oprl na študij izvornih del, odtod nepristransko, ki mu je omogočila, da je enakovredno upošteval Trockega in Buharina pa Sartra in Marcusega, torej

filozofe, katerim mnogi odrekajo lastnost marksistov. V predgovoru k prvi izdaji je pisec poudaril, da mora zgodovina marksizma „v prvi vrsti pokazati, koliko je posamezni marksizem v določenih obdobjih predstavljal ustvarjalno rešitev“, takšna zgodovina pa mora po njegovem pokazati tudi to, da nobena teorija ne more v danem zgodovinskem obdobju do potankosti zaobseči njegove dialektike, s tega gledišča pa je „marksizem bistveno kritično odprta misel“.

Po uvodu, ki podaja zgodovinske in kulturne predpostavke marksizma, je „Zgodovina marksizma“ spisana v petih delih, vsak od teh premore več poglavij, zadnji pa tudi oddelkov. V prvem delu sta obdelana Marx in Engels, v drugem marksizem v obdobju 1. in 2. internacionale, tretji del je posvečen Leninu, četrti marksizmu v obdobju 3. internacionale, v petem, najboljšejnem delu pa je obdelan marksizem v sodobnem obdobju; zadnji oddelki tega dela je posvečen marksizmu in jugoslovanski revoluciji skozi štiri etape njenega razvoja.

V več ko 30 strani obsegajoči bibliografiji je Vranicki navedel samo dela, ki jih omenja ali iz njih navaja v svoji „Zgodovini marksizma“, nepogrešljivo pa je tudi imensko kazalo.

D. R.

za zbornik besedil (izšel je pri Državni založbi), na katera je mogoče opreti marksistično zasnovano razpravo o eni od sestavin t. i. množične kulture, pri kateri zagotovo ne gre zgolj za zabavo, temveč tudi za odraz siceršnjih družbenih silnic

D. RUSTJA

vse o psih

Pes spremlja človeka že najmanj 5.000 let in v tem času se je med homo sapiensom in potomcem volkov razvilo izjemno zanimivo sožitje; pes je človekov pomočnik pri razvedrilu, delu, njegov čuvaj, vodnik, reševalec iz voda in snežnih plazov, predvsem pa zvest

prijatelj. Nič čudnega ni, če statistiki dandanes beležijo, da živi na svetu okoli 150 milijonov najrazličnejših psov, saj se je posebno v tem stoletju priljubljenost psov zelo visoko dvignila. Vendar pa samo imeti in zeleli psa ni dovolj. Kot vsako živo bitje tudi pes zahteva ustrezno nego, ima svoje posebnosti, bolezni, potrebe in radosti. In v pestri množini najrazličnejših pasem je veliko različnih pasij „značajev“. Tako si ljubitelj psov lahko izbere psa, ki mu najbolj ustreza, naj bo štirnoli priatelj mišljen kot delovni pripomoček, tovariš v lovu ali zgolj uteha za samotnost. Dober vodnik pri izbiri pa mu je lahko priročnik „Vse o psih“, ki ga je nedolgo tega poslala na

slovensko tržišče Državna založba Slovenije.

Pri nas v Sloveniji so psi že dolgo priljubljeni tišni prijatelji, na podeželju pa sploh ni hiše brez psa. Naša kinološka društva so precej aktivna in tudi strokovne literature je že nekaj, zato novi priročnik ne odpira praznih strani, marveč nastopa predvsem kot dobro dopolnilo dosedanjim podobnim knjigam.

Knjiga „Vse o psih“ je prevod izvirnega dela italijanskega strokovnjaka Giana Pugnettija, le da je naš prevod malce drugače razvrstil skupine psov. Knjigo odlikuje izčrpen uvod, v katerem je avtor zajel splošen opis o psih, pasje bolezni in poškodbe, vzrejo in nego psov. Osrednji del knjige zavzemajo opisi posameznih pasem z navedbo domovine, porekla, splošnega videza, značaja, uporabnosti, prehrane in drugih opomb. Besedilo spremljajo hitro pregledni razumljivi simboli ter seveda barvne fotografije. Tako je obdelanih 324 pasem, ki so predstavljene s 405 fotografijami. Na koncu sta dodana še kratek slovar strokovnih izrazov in imensko kazalo, kar vse daje knjigi večjo uporabnost in preglednost. Za ljubitelje psov torej zanimiva in koristna knjiga, po kateri je prijatelji listati tudi za razvedrilo.

A. BARTELJ

MiM

čisto vsakdanji pesnik

Poslušam glas oddaljenih ptic, skozi zgrbančeno tišino vsakdanjosti se sprehaja z upanjem v dlaneh, poslušam glas in otožnost me vabi na osamljen sprehod, neodločen sem in ne vem, koga naj poslušam: ali ptice ali spomine

To je prva kitica „čisto vsakdanje pesmi“, po kateri je Tomaž Skrbineš iz Črnomlja naslovil svojo pesniško zbirko, ki jo je nedolgo tega izdal v samozaložbi. Pred nekaj leti je Skrbineš, sicer psiholog na črnomaljski osnovni šoli, izdal prav tako v samozaložbi, ciklostirano zbirko „Pesem trenutkov in iskanja“. Čeprav Skrbineš že dolgo piše pesmi, saj pravi, da je prvo napisal v četrtem razredu osnovne šole in od takrat s pisanjem poezije ni prenehal, ni tiste vrste ustvarjalec, ki hoče svoje delo predstaviti širši javnosti. To je verjetno tudi edini razlog, da doslej skorajda ni objavljali svojih pesmi in tudi izid obeh njegovih zbirk je bolj splet naključij, kot njegovega hotenja.

„Ko pesem napišem, mi je lahko zelo všeč, pa vendar imam večkrat občutek, da ni dovolj dobra za objavo. Sicer pa za objavo nisem nikoli pisal. Dam pa svoje pesmi prebrati prijateljem; če jim je kakšna pesem všeč, sem vesel, če jim ni, vem, da nisem znal prav povedati, kar sem hotel“, pravi Skrbineš. „Ko sem bil v gimnaziji, sem dvakrat objavil v Mladih poth, potem nisem pesmi pošiljal nikamor več. Tudi ko sem študiral v Ljubljani, se nisem gibal v takó imenovanih pesniških krogih; če

sem prišel na Mladino ali Tribuno, sem videl, da nekako ne spadam tja, in se tudi nisem poskušil siliti.“

Skrbineš se ni nikoli spogledoval s prevladujočimi sodobnimi ali zgolj modnimi pesniškimi tokovi niti kakšnega izrazitega vzornika nima, čeprav pove, da izredno ceni Menarta, ki je zanj najboljši živeči slovenski pesnik, blizu mu je tudi Zlobec in še kdo. „Vendar vsak človek doživlja na svoj način, in če in mora to biti tvoja pesem. Zato mora biti pesem razumljiva, kajti pesem, ki nikomur nič ne pove, ni pesem. Vendar to ne pomeni, da mora biti v njej vedno kakšno sporočilo, važno je, da vsebuje neko čustvo. Ze tako je danes preveč suhih, golih informacij, sporočil, čustvena plat življenja pa je zanemarjena.“

V „Čisto vsakdanji pesmi“ je Skrbineš zbral pesmi, ki so nastale v njegovih ljubljanskih študentskih letih, lahkotne, preproste, radožive, šegave. Pesnik pravi, da ima rad radožive pesnike, da je večkrat tudi sam tak, da ima rad dobro prijateljsko družbo. Začuda pa med Skrbineškovimi pesmimi (vsaj med objavljenimi) tako rekoč ni ljubzenskih, kot da se ga ta najbolj poudarjeni čustveni motiv v slovenski poeziji ni dotaknil. „Sem pa

tja sem napisal tudi kakšno ljubzensko pesem, vendar zato, da sem jo dal tisti deklici in — zdravo, za v javnost pa take moje pesmi niso, ker mislim, da se to tiče samo mene. Skratka: sploh ne vem, če bi znal napisati pravo ljubzensko pesem, pa je tudi nočem.“

O sedanjem pesniškem ustvarjanju nerad kaj določnega pove, le to, da so njegove novejšje pesmi drugačne od tistih, ki so nastale v študentskih letih, da so bolj socialno obarvane, saj se s temi vprašanji pri svojem sedanjem delu ukvarja.

Pesniška zbirka „Čisto vsakdanja pesem“ je izšla v 300 izvodih in je že skoraj razprodana, čeprav v knjigarnah ni naprodaj, njena cena pa je 50 dinarjev, toliko, da je avtor kril res majhne stroške, ki jih je imel z izdajo zbirke, v kateri so poleg pesmi natisnjene še likovne stvaritve Francija Fortuna-Funfa. „Edini strošek, ki sem ga imel z izdajo zbirke, je bil za papir, vse ostalo mi je zastoj narenil prijatelj Boštjan Krže, ki ima v Črnomlju tiskarsko obrt.“ je povedal Skrbineš. Prijatelji torej ne samo da Skrbineškove pesmi berejo, ampak jih tudi tiskajo.

OBRAZI

ATOMSKI PAVEL Z LAZ

Ponosno stoji na ogromnem kupu novo nakopane rude in se ozira v dolino, kjer nastajajo novi objekti Rudnika urana v ustanavljanju Žirovski vrh. Poln načrtov je, poln razmišljanj in kritičnih prebliskov, ko pripoveduje o svojem delu, o energetski politiki v Sloveniji, v Jugoslaviji in v svetu. Hkrati pa se v pogovoru rad vrača v svojo mladost, ki mu je stekla v dolenjski vasi Laze tik ob prelazu za Belo krajino.

Tak je Pavle Florjančič, dolenjski rojak in raziskovalni inženir v prvem slovenskem „atomskem“ rudniku: z eno nogo v atomskem veku, z drugo pa še na skromni njivici v rodni vasi, kjer lastnorčno pridelava krompir in povrtino za domačo porabo. Vse to je zanj del življenja, tako kot so mu nujno potrebne umetnost, filozofija in družbena angažiranost.

Na svoji dolgi poti od Laz, kjer je bil njegov oče čevljar in lovski čuvaj, pa do enega redkih slovenskih strokovnjakov za odkrivanje zaloga atomske energije si je Pavle nabral mnogo izkušenj, znanja in spoznanj. Šel je skozi trdo vajensko šolo, bil kovinar v IMV, ko je bila ta še v povojih, potem pa orodjar pri Geodetskem zavodu Slovenije. Stalna sla po znanju ga je silila v študij in tako je poleg dela končal srednjo šolo in se potem redno vpisal na geodezijo v Ljubljani, ki jo je skupaj s specializacijo v Franciji tudi v rednem roku končal. Z družino se je preselil v Škofjo Loko, kjer je bliže največjemu jugoslovanskemu nahajališču uranove rude.

Tako je Pavle stopil v atomski vek, vendar mu ni postal njegov suženj. Zaveda se, da je atomska energija eden najbolj čistih virov energije, ki pa le ni brez nevarnosti za človeka in okolje. Je pač tudi nujno zlo, ki ga mora človek pametno izkoriščati, da se ne bo nekega dne obrnilo proti njemu. Tako pravi: „Dokler ne bo globalno poteše-

na energetska lakota, kar se pričakuje po letu 2025, bo ravno jedrska energija tista čarobna paličica, ki bo odločala o razvitosti, nerazvitosti in socialnem miru.“

In kje je v tem svetovnem energetskem merilu Jugoslavija?

„Jugoslovanov je od vsega svetovnega prebivalstva 0,6 odstotka, potrošimo 0,4 odst. energije, proizvedene na svetu, in imamo le 0,1 odst. svetovnih energetskih zalog. Jugoslavija je torej revna z energetskimi surovinami, zato moramo to, kar že imamo, skrbno izkoriščati, nove vire pa sistematsko odkrivati. Če se hočemo izviti iz energetskih zagat, se moramo zgledovati po politiki razvitih dežel, ki nimajo dovolj lastnih fosilnih goriv. V ZDA, Japonski, ZRN, Franciji, Švici, Belgiji, Švedski, Finski je delež jedrske energije dosegel, ponekod pa že presega 25 odst. vse proizvedene električne energije. Nekatere od njih bodo v letu 1985 dosegle že 50-odstotni delež.“

Smo se Jugoslovani že začeli zavedati, da zamujamo zadnji vlak v razvitost, in izdelali enotno energetsko politiko?

„Kljub načelno lepo zvenječim besedam o našem bogastvu, o racionalnem in sistematskem raziskovanju, odpiranju in novi proizvodnji smo v resnici še daleč od tega. Vsaj v praksi. Pa kaj hočeš, od lepih idej do uresničitve je pot trda, nevhvaležna in dolga. Ker delam v izgradnji našega prvega rudnika urana v Žirovskem vrhu, pogledimo nekaj osnovnih stvari, ki neposredno vplivajo na prepočasno izgradnjo rudnika in na prepočasno razvoja cele jedrske energetike.“

V Jugoslaviji še nismo sprejeli dolgoročne energetske bilance, v kateri bi bil ovrednoten položaj jedrske energije.

Nimamo usklajene metodologije raziskav in določenega prioritarnega programa raziskav, ne investiranja in odpiranja rudnikov urana.

Prav tako ni sistematsko urejena preskrba z jedrskimi gorivi niti za JE Krško, še manj pa za naslednje, niti nimamo jasnega programa izgradnje jedrskih elektrarn v Jugoslaviji.

Nahajališče v Žirovskem vrhu je velik energetski potencial in ob primernem vsejugoslovanskem projektu in ustreznem vlaganju v raziskave, odkrivanje, izkopavanje, separacijo in predelavo bi do sedaj ovrednotene zaloge uranove rude zadoščale za tri jedrske elektrarne moči do 1000 MW. Pri povečanih kapacitetah bi tudi specifični stroški proizvodnje padli.“

Se bi lahko razpredal misli, ki se kar prehitvajo, ko se strokovnjak, kot je Pavle Florjančič, loti najljubše teme, pa moram vendarle zaključiti z njegovo ugotovitvijo, ki na neki način tudi osvetljuje probleme, ki jih imamo pri nas z energetsko politiko: „Estradnemu umetniku in politiku zadošča biti to, kar je, če pa hoče prodreti tehnik, umetnik, filozof, ekonomist, se mora najprej dobro naučiti stroke. Tu že zamuja vlak odločujočih, ki hitro ppspešuje.“

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KAMNITI KRUH

Jože Vlašič se je rodil Salamunovim iz Tribuč kot prvi izmed devetih otrok. Revščina, ki je bila že tako in tako velika, se je še povečala, ko je umrl oče in pustil kopico nepreskrbljenih otrok. Zato so morali zgodaj od hiše s trébuhom za kruhom. Jože ga ni iskal daleč. Hóčil je po belokranjskih vaseh ter pomagal apneničarjem, ljudem, ki so žgali apno. Ta dejavnost je bila pred vojno in takoj po njej v tistih krajih močno razmahnjena. Kako tudi ne, saj je bilo materiala, kamna, po kraških tleh vedno dovolj!

Po končani vojni vihri, ko je kot najstarejši otrok prevzel tudi domačijo, se je Vlašič odločil, da sam začne z žganjem apna, čeprav so bili v vasi štirje apneničarji. A za vse je bilo dela dovolj, kajti takrat so ljudje za beljenje poznali le apno in povpraševanje je bilo veliko. V začetku ga je seveda nekajkrat tudi polomil, saj je razkopal velb, to je stožec, v katerem se žge apno, še preden je bilo pečeno, takšen kamen pa je potem lahko le vrigel stran. Danes se ob takšnih pripetljajih smeji, saj si je s sto štiriinštiridesetimi apnencami (pravkar postavlja 145.) nabral več kot dovolj izkušenj.

„Seveda za žganje ni dober vsak kamen,“ razlaga Salamun, ki se v Beli krajini še edini ukvarja s tem opravilom. Kamen morajo izkopati iz zemlje, najbolj pa ustreza takšen belo-sive barve, iz katerega je apno najbolj mastno. Pripeljejo ga iz okolice vasi, včasih pa so ga krčili tudi po njivah, za kar so jim bili ljudje hvaležni, saj so bili veseli, da so se ga znebili.

Vlašič si je poiskal prostor za svojo dejavnost na hriščku nad vasjo. Tja imajo najlažji dostop s traktorjem, ko dovažajo kamenje in drva, a tudi s tovarnjaki, ko pridejo iskat apno. Priprave se začnejo s kopanjem okroge jame, globoke dva metra in s premerom približno prav toliko, odvisno od tega, koliko ton namerava apneničar žgati. Danes žge Jože po 15 ton, dobro pa se še spominja časov, ko ni bilo moč dobiti v trgovinah hidriranega apna v vrečah in so gradbena podjetja kupovala pri njem. Takrat je njegova apnenica „tehtala“ tudi po 50 ton. V jami naredijo podstavke, na katerem stoji apneničar, ki začne okrog sebe zidati velb. Ko mu ta sega do ramen, zleze apneničar skozi luknjo na vrhu velba, ki je tudi potem ne zazidajo, saj skozi njo prihaja zrak, potreben za ogenj pod velbom. Stožec prekrijejo s slabšimi deskami, pol metra od njega pa zapičijo kole, okrog katerih prepletajo leskove palice, da nastane plot. Z deskami zavarujejo kamen pred zemljo, ki jo natlačijo med stožec in plot, saj sicer kamen v dotiku z zemljo ostane surov.

Iz večjih kamnov v velbu postavijo tudi vrata, skozi katera so včasih zlezli pod velb ter zakurili, danes pa so to poenostavili, tako da zunaj zažgejo avtomobilsko gumo in jo porinejo v luknjo. Ko zagori, je za delavci že 10 dni dela, prav kurjenje pa je poleg postavljanja velba eno najzahtevnejših del, saj ne smejo niti za trenutek zapustiti ognja. Pod apnencami, kakršne postavlja Vlašič, gori pet dni in pet noči. „Podnevi nas dela ob kopici pet. Od tega dva skrbita za ogenj, trije pa privražajo drva, ki so v glavnem manjvredna, saj se z dobrimi drvni račun ne bi izšel. Z debelimi, kvalitetnimi drvni kurimo le ponoči, ko so dežurni ob apnenici štirje delavci, dva do polnoči in dva po polnoči,“ pove Jože, ki se pohvali, da ima delavcev dovolj, saj si nekateri vzamejo celo dopust, da mu priskočijo na pomoč ter si tako prislužijo tudi apno.

Čeprav Vlašič kot izkušen apneničar že po barvi ognja spozna, kdaj je apno pečeno — prvi dan je ogenj namreč rdeč, tretji dan zelen, na koncu pa rumen —, se kljub temu vedno še prepriča. Ob strani prereže plot, v velb naredi luknjo ter iz nje potegne kos apna. Če začne

vreti, ko ga vrže v vodo, je kamen dovolj pečen, a tudi dvainpolkrat lažji je od surovega kamna.

Dva dni po tem, ko ogenj pod velbom ugasne, presekajo nad vrati zemljati oklep ter začnejo surovo apno vleči na plano. To delo morajo opraviti hitro, saj apno ne sme ostati v stožcu več kakor teden dni, če je lepo vreme seveda. Če pa dežuje, ga morajo pospraviti še veliko prej, saj se sicer začne kuhati. Kopica iz zemlje, ki se speče skupaj s kamnom, lahko ostane tudi za drugič, če ni poškodovana, uporaba v tretje pa je že tvegana.

Prav zaradi tega, ker mora apneničar hitro pospraviti izgotovljeni izdelek, mora imeti tudi dobro organizirano prodajo. In Salamun se ne boji, da robe ne bi prodal, saj kupce pravočasno obvesti, kdaj bo apno pečeno, poleg tega pa je zadnje čase povpraševanje zelo veliko, saj se ljudje znova vračajo k beljenju z apnom. Za primer, da vsega le ne bi mogel prodati, ima pripravljene tudi jame, v katerih skuha apno doma.

Takoj po vojni je Jože sezidal tudi po sedem apnenc letno, zadnja leta pa le še po dve. „S tem delom, ki sem ga opravljal vse življenje, ne bi mogel kar naenkrat prenehati. Vendar pa več kot dva velba na leto ne zmorem več. Dobrih šest križev sem si že naložil, poleg tega pa kmetija s 27 ha, sedmimi glavami živine in šestimi prašiči zahteva nekaj parov pridnih rok. Zato za žganje izberemo pomlad in zgodnjo jesen, ko je na kmetiji manj dela,“ pravi Salamunov Jože ter pristavi, da se mu delo v apnenici sicer izplača, ker veliko naredita sama s sinom. „Če bi moral za vsa dela plačati delavce, bi imel samo izgubo in bi bilo bolje, da se žganja sploh ne bi lotil, temveč bi raje spal doma.“

Četudi Vlašič trdi, da bi težko pustil delo apneničarja, ker se je nanj pač navezal, je med njegovimi besedami moč razbrati pravi razlog, zakaj še vedno vztraja. Želi si, čeprav si želje ne upa povedati na glas, da njegove izkušnje, ki jih je nabiral nekaj desetletij, ne bi odšle z njim s sveta, temveč da bi delo za njim prevzel sin Marjan, ki je že kot pobič pomagal očetu pri apnenici. Se bo ta poklic, tako redek pri nas, po zaslugi mladega Šalamuna le ohranil.

M. BEZEK

Tokratni nagrajenec je Tone Pezdirc iz Ljubljane. Pravilno je rešil našo malo nagradno križanko in zreb ga je izbral za lepo knjižno nagrado. Ze pred dnevi smo mu poslali najbolj poznani slovenski zgodovinski roman, F. S. Finžgarja „Pod svobodnim soncem“ (v dveh knjigah), ki je izšel pri Mladinski knjigi. Upamo, da mu bo branje o naših slovanskih prednikih, ki so bili boj z nadutimi Bizantinci, v zabavo.

Umetnost je ena izmed zaščitenih naprav, ki človeku omogočajo življenje. Zato ni luksuz, temveč življenjska nujsnost.

S. GRUM

Čednost gnezdi kakor vran po razvalinah.

A. FRANCE

Samo v sanjah je resnica in življenje; drugo vse je življenja ponesrečen poskus.

I. CANKAR

Word puzzle grid with clues in Slovenian. Clues include 'naša pevka', 'nauk o analizi', 'ploha', 'plat', 'dušik', 'zgled mesta', 'ribiški pripomoček', 'oranžino drevo', 'del tedna', 'jap. bismarc', 'vodja', 'leza omota', 'glas. delo', 'vulkan', 'vmesna stena', 'titograd', 'ut. mera', 'zven', 'nizava', 'juž. sad', 'osvež. plača ober', 'del obleke', 'vladarska renca', 'hercegovc', 'mor. r. ba cankar', 'srkljaj', 'konop. sanjare', 'tr. ime', 'plus korajni otok', 'v. stena', 'titograd', 'ut. mera', 'zven'.

Perzijski zaliv bo najbrž brez redkih sesalcev morskih krav Če še žive, potem so pri življenju samo tri.

Morje na smrtni postelji

Zaradi izliva surove nafte Perzijski zaliv hitro umira - Morske krave so že skoraj iztrebljene

„Zaliv hitro umira“, je osnovna ugotovitev poročila Svetovnega sklada za naravo, ki je kot prvi zbral grozljive podatke o ekološki katastrofi v Perzijskem zalivu. Vsak dan se iz treh vrtin izlije okoli 4.500 sodčkov nafte v morje, tako je onesnaženje zaliva iz dneva v dan vse hujše. Ekologi se boje, da je škoda, povzročena življenju v zalivu, že nepopravljiva.

Arabski biologi so zabeležili veliko število poginulih rib, delfinov, morskih želv, kač in ptic. Vse več teh krkonov plava po morju, ki je prepojeno s petrolejem in hitro umira. Se posebno žalosten je pogin že tako redkih in ogroženih morskih krav. Biologi so svoj čas našli v Perzijskem zalivu 56 teh sesalcev. Zadnje poročilo o njihovem številu pa je porazno. Iz helikopterja so opazili 53 krknjenih morskih krav. Kaže, da se je do pike uresničil strah nekaterih biologov, ki so pred meseci omenili možnost, da zaradi dihalnega stresa te redke živali v Perzijskem zalivu pokrajo. Krivec je seveda nafta, natančneje nesmiselni vojaški spopad med Irakom in Iranom.

Skoda še povečujejo podnebne razmere. Zaradi vročine polovica nafte izhlapi, tiš pod površjem pa ostane goščka, iz katere se tvorijo katranove kroglice, ki so lep čas skorajda neuničljive. In za nameček se vode Perzijskega zaliva zelo slabo obnavljajo.

Zenske, v snovanju zla umetnice.

EVRIPID

Vse družbe, ki se bojujejo za oblast in za denar, so netolerantne.

J. DJORDJEVIČ

Človek ljubi tisto, za kar se trudi, in se trudi za tisto, kar ljubi.

E. FROMM

Bolj neprijetno je človeku, če izgubi žensko, ki ga ljubi, nego žensko, ki jo ljubi sam.

I. CANKAR

Zgovorni košček

Množina podatkov na vojakovi ploščici
Mikroelektronika je prodrla že do zadnjega vojaka, bi lahko zapisali na rob novici, da bodo ameriški vojnaki poslej nosili za identifikacijo posebne plastične ploščice, ki bodo nadomestile kovinske ploščice, znane še iz zadnje vojne.

Govoreča kamera

Nova Minoltina foto­grafska kamera glasno opozarja
Med izdelovalci amaterskih malofORMATNIH fotografskih kamer divja hud boj za kupce, katerih pozornost poskušajo pritegniti z najrazličnejši­mi izboljšavami, potrebnimi ali nepotrebni­mi. S silovitim razvojem mikroelektronike se je domiselnim načrtovalcem razprla pestra pahljača možnosti. In na tržišču imamo nekaj sto modelov fotoaparatorov, ki imajo vse, od osvetlitvene avtomatik­ke do samodejnega vlaganja filma in ostrenja. Izdelovalec kamer Minolta Camera iz Osake pa je šel korak naprej. Pri Minolti so izdelali prvo govorečo fotografsko kamero.

Novi model AF - Sv ima poleg običajnih elektronskih naprav vgrajeno tudi napravo, ki ustvarja sintetični glas. Kamera pove fotografu nekaj opozoril, kot „Vložil film“, kadar amater vneta pritiska na sprožilac brez filma v kameri, ali „Premno, uporabi fleš!“, kadar svetlobne celice zmerijo premalo svetlobe za varno osvetlitev, ali „Preveri razdaljo!“, kadar fotograf slabo nastavi ostrino.

Če je čevkava kamera fotografu odveč, ji lahko odvzame glas in jo uporablja kot navadno elektronsko kamero. Novi Minoltin fotoaparat zaenkrat govori v angleščini, nemščini, francoščini in japonščini.

98
Janez Trdnava
Črtice in povesti iz narodnega življenja
DVA ZAKONA
Neki sosed mi je rekel: „Naše babe so proti njej pošastij njo vidim rajši v delavniki kakor drupe v nedeljo.“
Njen zgled ni ostal brez nasledkov in koristi. Marica je obleko čvrtila s škrobom in jo utirala z železnim gladilom. Nekaj časa so ji sosedke ta „gospodski napuh“ očitala, malo po malo pa je prišla tudi njim volja, da bi obleke enkrat tako lepo uravnane in stojče krילו, si dele na glavo tako krasno ugaljeno in bleščečo pečo. Najprej so jo prosila dekleta, da jim to ali ono reč „izpegla“, kmalu so znale tudi same rabiti železo in, ko so se omožile, niso prej mirovale, dokler jim niso kupili moške gladila. Ta navada je zdaj tako srloh vpeljana, da ne dobiš nobene hiše brez gladilnega železa, da ne vidiš v nedeljo nobene ženske, ne samice ne žene, brez zlikanega oblačila.
Kakor razveseljuje Marica Bošteta z odlično snažnostjo, razveseljuje on njo z darežljivostjo, da ji kupuje rad novo in lepo opravo. V celi cerkvi se nahajajo komaj tri tako zelo oblečene kakor ona. Vsi pravijo, da je to prav, da si tak lišp zasluži. Marica ima veliko posta in truda. Pod njeno neposredno oblast spada hišni red, kuhinja, zelnik, hlev in vrinjak. Kuhari zna spretno in okusno, posebno zmesne, Dolenjem tako mile jedi pripravljajo po mojstrsko. Bošte jo hvali tudi zato, da ne potraji po nepotrebnem nobene trščice drv. V hlevu stojita dva vola, dve molzni kravi: maroga in plavka, in bela ovca. Tu moram omeniti še eno posebno navado Tratinikove hiše. Da se privadijo otroci že zarana gospodarstvu, je dal Bošte vsakemu kak imetek, da ga varuje škode in proda, kadar in komur hoče. Vola je ohranil gospodar zase, marogo je podaril s telico Jerici, in prav tako plavko Micki, Jožku je ustregel najbolj z jagnjetom. Kadar se bo Jerica omožila, bo maroga popotovala z njo vred od hiše. Tudi na vrhu ima vsak otrok ne le drevo-žvojeja imena, ampak eno ali še več dreves v lasti, da sme sadije sam prodati in skupiček zase pridržati.
Meni se ta običaj ni zdel preveč čuden, kajti vladal je in radoval nas dečo tudi na domu mojega očeta na Gorenjskem. Prasol se rede pri Tratinikovi in navadi trije, eden za prodaj, dva za domačo rabo. Teh dveh ni smel imeti nobeden izpod dveh centov in pol, kajti Boštetu ni dišala jed, če ni bila dobro zabeljena.

VAŠA ZGODBA JUNAK

Pet fantičev nas je bilo, ki smo se odlčili, da gremo delat v gozd. Pri gozdarju Tomu smo se dogovorili za požiganje smrekovega vejevja. Obljubil nam je kar lepo plačilo in tako smo z veseljem poprijeli za gozdno delo.

Drugi dan smo opoldan pekli krompir za južino in se vmes pogovarjali o junaštvu. Najprej je beseda tekla o tem, kdo si upa opolnoči na pokopališče. Bil sem edini med petnajstletniki, ki je izjavil, da bi se kaj takega upal, vendar za primerno plačilo. Ponudil sem stavo, a je ni nihče sprejel.

Nato je v meni pogum še porasel in se pomešal z izzivalnostjo. Izdril sem svojo sekirico, zapičeno v bližnjem štoru, in izzivajoče vprašal: „Kdo ima toliko korajže, da si odseka prst? Recimo vsaj mezinec.“

„Nobeden.“ so fantiči skoraj v zboru zapeli. „Nihče ni tako pogumen.“
„Lahko pa se kaj takega zgodi.“ sem nadaljeval.

„No, če si ti tak junak, pa si odsekaj mezinec,“ so se oglasili izzivajoči glasovi. „Odsekaj si ga, junak!“
Nisem dosti premišljal. Stopil sem do štora, nastvil mezinec, dvignil sekirico in zamahnil, del mezinca je odneslo daleč stran.

V tem trenutku so se fantiči vsi razbežali. Izginili so kot kafra. Poiskal sem odsekani mezinec in ga sprivil v žep, „štucek“ na roki pa sem z robcem za silo povil, da bi zaustavil krvavenje.

Naslednji dan sem seveda moral k zdravniku. Zdravnik mi ni hotel rane razkuziti in povezati, dokler mu nisem čisto po pravici povedal, kako sem prišel od kos mezinca. Dobro je namreč vedel, da bi si pri nesreči le slezka na tak način poškodoval roko.

Ko je svoje postoril, se je obrnil k očetu in mu dejal: „To je pa junak, ki ne bo v postelji umrl.“
Hvaležno in s ponosom sem pogledal zdravnika in dahnil: „Mogoče res.“

F. L.

dežurni
poročajo

PET MRTVIH PRI MAČKOVCU - Pretresljiva je bila podoba na dolenski magistrali v sredo popoldan po letos najhujši prometni nezgodi v Sloveniji. Poleg dveh odraslih so bili žrtve trenutka nepazljivosti tudi trije majhni otroci.

Med mrtvimi trije otroci

V prometni nezgodi minulo sredo pri Mačkovcu ob življenje 5 oseb, med njimi triletni Sašo in šestmesečni Sanja in Snežana

MAČKOVEC - Letos menda najhujša, zagotovo pa najbolj tragična prometna nezgoda na slovenskih cestah se je pripetila minulo sredo nekaj pred tretjo uro popoldne na dolenski magistrali pri Mačkovcu. Nepredvidnost je namreč terjala kar pet življenj, od tega treh otrok med 6 meseci in 3 leti starosti.

Ljubljane Peter Vukič se je omenjenega dne peljal z osebnim avtom "P-126" iz zagrebške smeri proti Ljubljani. V nepreglednem levem ovinku pri Mačkovcu je zapeljal za dobre pol metra na levi prometni pas, takrat pa je nasproti pripeljal tovornjak s prikolico italijanske registracije, ki ga je vozil Franc Kalan iz Gorja pri Idriji. Prišlo je do silovite

ga čelnega trčenja, po katerem je osebni avto odbilo na desno preko vozišča na bankino, medtem ko je tovornjak s prikolico zdrknil s ceste in s prednjim delom obstal v gozdu.

V malem poljskem avtomobilu, s katerim so se peljali trije odrasli in štirje otroci, so bili takoj mrtvi 28-letni voznik Vukič, 25-letna Ružica Drežnjak in trije otroci: triletni Sašo Drežnjak ter 6 mesecev stari Sanja Drežnjak in Snežana Vukič. Ob tem sta bili hujše ranjeni še 24-letna Gospa Vukič in 5-letna hči Gordana; odpeljali so ju v novomeško bolnišnico. Ob tako pretresljivih dejstvih je tudi materialna škoda, ki so jo ocenili na 500 tisočakov, prav neznatna.

NA MOTORJU
V PRIKLOPNIK

ZUŽEMBERK - 5. avgusta popoldne je Jozo Cutara zapeljal tovornjak s parkirišča v Žužemberku na cesto in pri tem zavozil na levo stran vozišča. Ravno takrat se je po cesti pripeljal na kolesu z motorjem domačin Jože Zupančič, ki je, ko je opazil tovornjak, močno zavrl. Pri tem pa ga je zaneslo v priklopnik. Padel je v jarek in se hujše poškodoval, tako da so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je bilo za tisočaka.

PO DOLENJSKI
DEŽELI

- Pozimi izvaljene koboši so tačas ravno prav rejene. Tega se je očitno zavedal tudi tat, ki je iz kurnika Nika Veseliča v Gorenjic pri Adlešičih odnesel 8 manjših kokodajsk. Storilec je moral biti kar precej močan.
- Janez Prosen iz Dolenjskih Toplic je 3. avgusta zjutraj presečen opazil, da se njegov mešalec nenadoma noče več vrteti. Pravzaprav nič čudnega, ko pa mu je neznan tatič ponoči odvil in odnesel elektromotor. Med brati je takšna priprava vredna preko 8 tisočakov.
- Spletčan Tomislav Djordjevič je prejšnji teden ob obisku svojega vikenda v Paunovičih ugotovil, da je med njegovo odsotnostjo v njem prebival še nekdo. Sledovi so pokazali, da se storilec ni pustil pretirano motiti in je preživel kar prijeten oddih. V spomin na bivanje je iz vikenda odnesel vrtni stroj, nekaj električnega materiala in celo pisalni stroj. Pa ne da se pripelja pisati celo kakšne vlomilске spomine!? Miličnik bi mu jih zagotovo najbolj pošteno plačali.

KRONIKA
NESREČ

TRČILA V KRIZIŠČU - Silva Cvelbar iz Šmarja pri Sentjerneju se je 2. avgusta peljala z osebnim avtom od Sentjerneja proti Novemu mestu. V križišču s lokalno cesto pri Gornjem Maharovcu je s stranske ceste privozila Frančiška Korenić iz Gornje Gomile, tako da sta vozili trčili. Škodo na pločevini so ocenili na 150 tisočakov.

PRIKOLICA V AVTOMOBIL - Andrej Prus iz Gotne vasi se je 1. avgusta popoldne peljal z osebnim avtom s prikolico od Gotne vasi proti jezeru, pred križiščem v Zabji vasi pa se je razvrtel na srednji pas za prehitavanje na levo. Takrat mu je nasproti pripeljal z avtom Novomečan Tomo Vidovič, v njegovo vozilo pa je zaneslo Prusovo prikolico. Pri nezgodi sta bila laže ranjena Vidovič in njegova žena, gmotno škodo pa so ocenili na 150 tisočakov.

Cilj: ostati v 2. ligi

Krški rokometiši se vneto pripravljajo na pričetek drugoligaške rokometne sezone - Nove moči

KRSKO - Resda nekoliko nepričakovano, toda povsem zasluženost so se rokometiši Krškega v minuli tekmovalni sezoni uvrstili v 2. zvezno ligo. Bilo je nekaj zapletov okoli končne razvrstitve, saj so pokal zmagovalca prejeli Sevnčan, vendar so bili ob odbitku vseh točk, pri igrah v srečanju z Celjani, ki so nastopali izven konkurence, prvaki Krčani. Igralci se pod vodstvom trenerja Dušana Kokaljta ta čas že marljivo pripravljajo za drugoligaške nastope, vaditi pa so pričeli že 20. julija.

Seveda je največji problem Krčanov, kako sestaviti ekipo, ki bo sposobna ubraniti drugoligaški status. Tako želijo v svoje vrste pritegniti Sevnčana Trbivca in Bužančiča iz Brežic, veliko okrepitev pa pomeni povratek Vlada Znojca od vojakov. Pozabiti ne gre tudi nekaj mladincev, ki vse resneje trkajo na vrata prvega moštva. Zaenkrat je največja nejasnost okoli kapetana Šebalja, ki želi prenehati aktivno igrati rokolet. Naj bo kakorkoli, uprava kluba je prepričana, da so igralsko vendarle dovolj mo-

ni, da z zagnanostjo in marljivim delom dosežejo želeni cilj. Poleg članske pa so se v minuli sezoni izkazale tudi ostale ekipe, ki delajo v klubu, saj so vse povsem pri vrhu slovenskega rokometu. Očitno torej za usodo krškega in nasploh posavskega rokometu ni bojznih.

J. ARH

Vlado Znoj: Po enoletnem premoru ponovno v ekipi.

DNEVI KOLESARJE-
NJA V NOVEM MESTU

NOVO MESTO - Novomeški kolesarski klub pripravlja od 26. do 28. septembra dneve kolesarjenja. Pričeli se bodo v petek s tekmovalnim začetkom Mestnih nji, nastopili pa bodo mlajši in starejši mladinci ter člani. Pričetek dirke bo ob 16.30. Za naslednji dan bo na sporedu tradicionalna 10. kolesarska dirka "Okoli Grma". Ob 8. uri se bodo najprej podali na start najmlajši, za njimi pa ostale kategorije kolesarjev vse do članov.

Zagotovo bo vrhunec prireditve v nedeljo, ko je na sporedu mednarodna kolesarska dirka za "Memorial Milana Novaka" in "Veliko nagrado Krke". Na tej tekmi bodo nastopili kolesarji iz Avstrije, ČSSR, Italije, Francije, Madžarske in Jugoslavije. Start dirke bo ob 8. uri na novomeškem Glavnem trgu, tekmovalci pa bodo morali prevoziti 9 krogov 17.350 metrov dolge proge od Glavnega trga, Ločne, Mačkoveca, Otočca prek Rataže, Slatnika in Zabeje vasi do Novega mesta. V soboto, 27. avgusta, ob 19. uri bo kolesarska veselica na igrišču na Loku.

Z AVTOM PO LEVI

BELA CERKEV - Marjan Požnič iz Grubišnega polja se je 5. avgusta popoldne peljal s tovornjakom po regionalni cesti med Otočcem in Dobruško vasio. Pod Belo cerkvijo pa mu je po levi strani pripeljal nasproti z osebnim avtom Alojz Tomažič iz Gorenje vasi. Prišlo je do trčenja, v katerem so se poškodovali voznik Tomažič in sopotnika; 12-letni Boštjan Tomažič in 4 leta mlajši Klemen Tiler. Gmotne škode je bilo za 220 tisočakov.

UKRADLI
17 KOKOŠI

ZABJAK - Perje v avtomobilu je izdal skupino tatov, ki so se v noči na 2. avgust spravili nad kurnik Stanka Jordana iz Zabjaka pri Kostanjevici in ga osiromašili za 17 kokoši. Dejanja so osumljeni V. B., R. J. in E. H.

PREHITRO JE VOZIL

SELA - 5. avgusta ob 16.50 se je po regionalni cesti med Brežicami in Bizeljskim peljal 26-letni Brežičan Anton Gerjevič. Blizu križišča za Sela je zaradi prehitre vožnje zapeljal na levo in trčil v vozilo Ivana Grošlja, ki je pripeljal nasproti. V nezgodi sta bila voznik Gerjevič in njegova žena Marjana hudo ranjena.

PRIMC TRETJI

BEOGRAD - V Beogradu je bilo minuli teden državno člansko atletsko prvenstvo, na katerem je bil najboljši Novomečan Igor Primc. V metu diska je namreč z novim osebnim rekordom 49,72 metra osvojil bronasto medaljo, z nekaj neuspeli meti preko 50 metrov pa potrdil svoje velike zmoglosti. Manj uspešni so bili ostali. Cujnik je zaradi poškodbe vrgl kopje le enkrat, Sikonijski so zdravnik celo odsvetovali nastop; saj si je tri dni pred tekmo v Bukarešti pokvaril žledec, vendar se je želel pomeriti z najboljšimi. Toda bolezen je opravila svoje in po približno 550 metrih mu je zmanjkalo moči, tako da je na cilj prišel s časom 1:55,43. Tudi Lapanje je skakal poprečno. Po petnajstih urah vožnje z balkanskih iger ni bil sposoben za kaj več od skoka na 205 centimetrov, kar je zadostovalo za 7. do 8. mesto.

J. P.

Srebro z večjim sijajem

O uspešnih nastopih novomeških atletov na BAI v Bukarešti - Šikonji srebro - Konec tedna vnovič v dresu

NOVO MESTO - Balkansko atletsko prvenstvo je resda že preteklost, vendar podrobnejši pogled na dogodke v Bukarešti ne bo odveč, še posebej ne, če zapišemo, da Novomeščani še nikoli doslej niso imeli na takšnem tekmovalju kar štirih mladinskih državnih reprezentantov. Za vse lahko zapišemo, da so uspešno branili modre barve.

V teku na 800 metrov je Šikonja le za las ostal brez medalje. Odločili so zadnji metri, kjer pa je bil že izčrpan od predolgega finiša. Toda le uro po tem nastopu je z odličnim tekom v štafeti 4 krat 400 metrov bistveno pripomogel k jugoslovanškemu drugemu mestu in srebrni medalji, ki je doslej tretja tovrstna na Dolenjskem (medalje sta pred leti osvojila še Kržan in Cujnik).

Lapanje je z letošnjim najboljšim izidom 212 cm osvojil 4. mesto, imel pa je preskočenih že tudi 215 cm. In ko je za slavil nov osebni rekord, je letvica padla in namesto srebra se je moral zadovoljiti s 4. mestom. Sicer pa je že skok preko 212 zadosčal za medaljo, toda odločil je Andrejev neuspeli poskus na dveh metrih.

Odličen je bil tudi Igor Primc. Pred nekaj dnevi je dosegel nov državni rekord za mlajše mladince s 1,5 kilograma težkim kladivom, sedaj pa je dosegel še osebni rekord s članskim orodjem. Rezultat 49,64

metra je vse do zadnje serije zadosčal za 3. mesto, Igorja pa sta na koncu prehitela še dva tekmovalca. Ob tem moramo povedati, da bo možnost za medalje še dovolj, saj bo Primc mladinec še na BAI leta 1985.

Uspešen je bil tudi nastop Gorada Gabrijela. Zvezni selektor Radovičič je vedel, da po medaljah ne more posegati, toda ker bo mladinec še prihodnje leto, mu je preizkušnja v Bukarešti prišla zelo prav. Konec koncev je imel Gabrijel vsega 7 nastopov v teku na 400 metrov z ovirami, tako da je že njegova uvrstitve v finale, kjer je tekel nov osebni rekord 55,18, velik uspeh.

Za konec še ena razveseljiva vest: vsi štirje mladinci bodo že 13. in 14. avgusta imeli novo priložnost, da potrdijo svoje uspešne nastope, saj bodo branili dres z državnim grbom na troboju Grčija-Egipt-Jugoslavija, ki bo v grškem Serešu.

J. PENCA

Mladi kolesarji
Novoterna na dirko v ČSSR

Brata Papež, Smoleta in Robiča čaka 400 km

NOVO MESTO - Najboljši novomeški kolesarji bodo te dni odpotovali na veliko mednarodno dirko v Rokitame na Češkoslovaškem. Sandi Papež, ki pri nas ne sme več voziti v mladinski konkurenci, ima po veljavnih predpisih to možnost še zmeraj za nastope v tujini, tako da bo novomeška ekipa mladincev takale: Sandi in Darko Papež, Smole in okrepitev iz Bleda, Robič. Ekipo bosta vodila trenerja Turk in Štih.

Novomeščane čaka v ČSSR 400 kilometrov naporne dirke, na kateri bodo v konkurenci najboljših kolesarjev Sovjetske zveze, Poljske, ČSSR in Jugoslavije poskušali potrditi svoje letošnje izredne dosežke. Omenimo naj, da bodo Novomeščani vozili kot ekipa Novoterna, ki mladim kolesarjem veliko pomaga, enako kot IMV, ki je omogočil prevoz na dirko.

Preostali novomeški kolesarji, člani in mlajši mladinci, pa se bodo udeležili dirke v Zagrebu.

Lipovec: drevo je pod seboj pokopalo gozdarja

Huda delovna nezgoda ob podiranju dreva

LIPOVEC - Prejšnji četrtek je prišlo do hude delovne nezgode med delom v gozdu okoli Lipovca pri Starem trgu. Tisto popoldne je 35-letni Branko Pezdirc iz Gradca, zaposlen pri GG - tozid Črnometl, še dvema sodelavcema sekal drevje v gozdu. Ko pa so z motorno žago podžgali bukev, je drevo padlo tako nesrečno, da je pod seboj pokopalo Pezdircja. Dobil je tako hude poškodbe, da jim je na kraju nezgode podlegel.

NAŠLI UTOPLJENCA

RADENCI - V Kolpi pod Srednjimi Radenci so 7. avgusta našli topljenega 60-letnega Ivana Hudarja iz Dolnjih Radencov. Pokazalo se je, da je možakar prejšnji večer jodil iz Starega trga po peš poti ob vregu Kolpe. Očitno je omahnil in jadel v vodo, saj tujo krivdo izključujejo.

MOTORIST OBLEŽAL NA CESTI - Nemaški motorist, ki je ocenil svoje vozniske sposobnosti, je pretekli četrtek težko padel na klanec pri Medvedju. Mimovozeči so takoj pričeli na pomoč in poklicali ilico ter reševalce. Promet na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pa je tekel nemožno...

Ne jokajte na mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 77. letu nas je zapustil dragi mož,
oče, stari oče in brat

MARTIN HOČEVAR

iz Stare vasi pri Skočjanu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pokojnemu darovali
cvetje in vence, nam izrekli sožalje ter ga spremili na
njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo vaščanom
za pomoč, župniku in kaplanu pa za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Franciška, sinova Stane in Martin z
družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustila
naša ljubljena žena, mama, babica in
prababica

URŠKA TRAMTE

iz Ruhne vasi 7

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem,
znancem in sosedom pa tudi Novoteksu in Cestnemu
podjetju za podarjene vence in pomoč v trenutku naše
največje žalosti. Hvala tudi župniku iz Bele Cerkve za
skrbno opravljeni obred.

Žalujoci: mož Gašper, otroci Marjan, Lojze, France,
Fani, Minka, Pavla in snaha Micka z družinami ter ostalo
sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame,
sestre in stare mame

ANE MEDIC

iz Rodin

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem,
znancem in kolektivu Novost iz Črnomlja, ki so z nami
sočustvovali, nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence
in cvetje in jo spremili na zadnji poti. Posebej se
zahvaljujemo vaščanom za nesebično pomoč, pevkam,
OO ZSMS Talčji vrh za poslovilne besede ter župniku za
opravljeni obred.

Žalujoci: mož Franc, sin Vilko, hčerka Tončka z družino
in sestra Tina

ZAHVALA

Nenadno nas je v 51. letu zapustila naša dobra žena, mama, stara mama in
sestra

ANA KOSTELEC

roj. Štubljar
iz Krmačine 2

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam izrekli sožalje,
darovali vence in cvetje ter pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.
Posebno zahvalo izrekamo vaščanom za nesebično pomoč, kolektivom Beti in Komet
Metlika, Iskra Mokronog za podarjene vence in cvetje, duhovniku pa za opravljeni obred.
Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Jože, sin Jože, hčerke Anica, Karolina in Olga z družinami, bratje in ostalo
sorodstvo

mal oglasi

v Jenkovi 1
tel.: 24-006

NE POZABITE!

vaš oglas
bere
100.000
bralcev

Delegacija delavcev v svetu

osnovne šole narodnega
heroja Martina Kotarja
Šentjerneje

objavlja prosta
dela in naloge:

**SNAŽILCA – SNAŽIL-
KE**

za določen čas (nadomešča-
nje delavke na porodniškem
dopustu) s polnim delovnim
časom.

Kandidati naj vložijo pisme-
ne prijave v 15 dneh po
objavi razpisa.

Nastop dela 1. 9. 1983.
521/32-83

**SVET OSNOVNE
SOLE GRM**

razpisuje
prosta dela in naloge

SNAŽILKE

za nedoločen čas (v popol-
danskem času). Nastop dela
1. septembra.

Prošnje sprejemamo 15 dni
po objavi razpisa.

Na predlog komisije za delovna razmerja je svet šole
tozda OŠ ZDO Mirna na seji 27. 6. 1983 sprejel
sklep o razpisu naslednjih del in nalog:

1. DELA IN NALOGE ŠOFERJA AVTOBUSA

Prosta dela in naloge so razpisana za nedoločen čas.

Izobrazba: šofer D kategorije

Delovne izkušnje: najmanj eno leto delovnih izkušenj pri
prevozu potnikov.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Rok za
opravljanje izbire kandidata je 15 dni. V 8 dneh po
objavljeni izbiri bodo kandidati obveščeni o izbiri kandidata.
Prijavo in dokazila o izobrazbi morajo kandidati poslati na
Svet šole tozda OŠ ZDO Mirna.

Delovni čas je zelo ugoden.

516/32-83

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 62.
letu starosti za vedno zapustila naša
draga mama, stara mama, sestra in
teta

LOJZKA ŠTRBENC

z Ragovske 8, Novo mesto

Ob boleči izgubi se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem, sosedom in znancem, ki so z nami sočustvovali, nam
izrekli sožalje ter nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali.
Hvala vsem, ki ste pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili
na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo DO Pekarija Novo
mesto, DO Novoteks Novo mesto, delavcem tkalnice in stanoval-
cem bloka z Ragovske 8 za podarjene vence, pevcem za zapete
pesmi in duhovniku za opravljeni obred in poslovilne besede.

Žalujoci: mož Alojz, sin Slavko z družino in Drago ter
ostalo sorodstvo

**OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem GORJAN-
CI Novo mesto – Straža vabi k sodelovanju:**

1. več voznikov tovornjaka za opravljanje špedi-
cijskih prevozov v mednarodni špediciji in tuzem-
stvu,
2. več avtomehanicov za delavnico v Straži in 2
avtomehanika za delavnico v Bučni vasi
3. 2 avtoelektrikarja za delavnico v Straži in 1
avtoelektrikarja za delavnico v Bučni vasi
4. 2 snažilki za tozd Gostinstvo.

Pogoji:

1. vozniški izpit C in E kategorije, po možnosti končana šola
za poklicne voznike, prednost imajo kandidati s prakso v
špedicijskih prevozi in s stalnim prebivališčem na obmo-
čju sedeža delovne organizacije,
 2. in 3. poklicna šola,
 4. nedokončana osnovna šola.
- Prijave sprejema kadrovska služba podjetja v Straži do
zasedbe prostih del in nalog. Za vsa dela in naloge velja
poskusno delo 3 mesece.

517/32-83

**Služba družbenega knjigovodstva
SR Slovenije
podružnica 51300 Kočevje**

Komisija za razpis prostih del in nalog delavca s posebnimi
pooblastili in odgovornostmi razpisuje

prosta dela in naloge

POMOČNIKA DIREKTORJA PODRUŽNICE

Prijavljeni kandidati morajo poleg splošnih pogojev za
sklenitev delovnega razmerja izpolnjevati še naslednje pogo-
je:

- da imajo visoko izobrazbo ekonomske, pravne ali organi-
zacijske smeri in 4 leta ustreznih delovnih izkušenj,
- da so družbeno politično aktivni.

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju
pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov:

SDK SR Slovenije
podružnica Kočevje
Ljubljanska 10, z navedbo
„Za razpisno komisijo“

O izbiri bomo kandidate pisno obvestili.

520/32-83

**DO GOK ČRNOMELJ
DELAVSKI SVET TOZD OBRT**

razpisuje
dela in naloge s posebnimi pooblastili
za štiriletni mandat

VODJE TEMELJNE ORGANIZACIJE

Pogoji:

- visoka, višja ali srednja izobrazba strojne, lesne, gradbene
ali temu sorodne smeri,
- vsaj pet let delovnih izkušenj,
- da izpolnjuje kriterije iz 47. člena družbenega dogovora o
uresničevanju kadrovske politike v občini Črnomelj,
- da ob imenovanju poda program razvoja tozda.

Za vodjo tozda kot individualnega poslovodnega organa ne
more biti izbrana oseba, za katero veljajo zadržki, navedeni v
511. členu zakona o združenem delu.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjenih pogojih sprejema
razpisna komisija tozda Obrt v 8 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bomo kandidate pisno obvestili v 7 dneh od
dneva sprejetega sklepa o izbiri. Sklep o izbiri bo sprejet v 15
dneh od dneva poteka 8 dnevnega roka prijave kandidatov.

519/32-83

ZAHVALA

Tragično nas je za vedno zapustil v 24. letu starosti naš dragi sin, brat in stric

JOŽE ROM

iz Bistrice pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem za izrečeno sožalje, za darovano
cvetje in tako veliko spremstvo do njegovega pretanega groba. Posebno zahvalo izražamo DO
Belt, LB PE Metlika, gasilskima društvoma Maverlen in Rožič vrh, pevskemu zboru iz
Doblič, godbi napihala iz Metlike, govornikom za poslovilne besede, kaplanu za opravljeni
obred. Posebna zahvala družini Lakner iz Bistrice za nesebično pomoč in vsem, ki ste
sočustvovali z nami.

Žalujoci: oče, mati, sestra Marija in Jožica z družinama, sestra Malči in ostalo sorodstvo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 11. avgusta - Klara Petek, 12. avgusta - Hilarija Sobota, 13. avgusta - Lilijana Nedelja, 14. avgusta - Anastazija Ponedelje, 15. avgusta - Marija Torek, 16. avgusta - Rok Sreda, 17. avgusta - Radivoj Cetrtek, 18. avgusta - Helena

LUNINE MENE
15. avgusta ob 13.47 - prvi krajec

KINIO

ČRNOMELJ - 11. in 14. 8. hongkongski film Invalidi - mojstri. 12. in 14. 8. japonski film Carstvo Satul. 16. 8. ameriški film Kuba. 18.

in 21. 8. ameriški film Viktor, Viktorija.

BREŽICE: 12. in 13. 8. angleška komedija Seks z zvezdami. 14. in 15. 8. ameriški akcijski film Stari viski. 16. in 17. 8. jugoslovanski film 13. julij.

KOSTANJEVICA: 13. 8. ameriški film Megla. 14. 8. ameriški film Beg s padalom. 17. 8. nemški film Podmornica.

KRSKO: 14. 8. ameriški vestern Vanda Nevada. 17. 8. hongkongski film 36 komora Shaolina. 18. 8. italijanski film Sosed.

SEVNICA: 12. 8. ameriški film Senca enega poletja. 13. in 14. 8. ameriški nizozemski film Obzorje na ozemlju Zulu. 17. in 18. 8. ameriški film Nekdo je ubil njenega moža.

NOVO MESTO - KRKIN KLUB: 11. 8. italijanska drama Jaz sem bog oče.

UGODNO PRODAM RENAULT 8 S. Jože Tomazin, Raka 84 (Vinji vrh).

PRODAM Z 101, letnik 1980, in R 12, letnik 1974. Vene, Črmošnjice 61, Stopiče, tel. 43-707.

PRODAM AUDI 60, registriran do aprila 1984. Crnčič, Segova 1, Novo mesto, tel. 22-292.

SIMCO 1005 LS, letnik 1977, ohranjen, ugodno prodam. Jože Veličević, 68273 Leskovec pri Krškem.

RENAULT 4 TLS, december 1976, prevoženih 60.000 km, prodam. Ogled po 16. uri. Marjan Lakič, Sukljeta 12, Novo mesto (Smihel).

PRODAM ŠKODO 100, letnik 1975, skupaj ali po delih. Franc Vrtičič, Gomila 25, Šmarješke Toplice.

PRODAM Z 101, letnik 1977, oktober. Tel. 24-331.

PRODAM Z 750, letnik 1978, in VW 1200, letnik 1974. Vinko Mezič, Mali Podlog 13, 68273 Leskovec pri Krškem.

OSEBNI AVTO MERCEDES 200 D, generalno obnovljen motor in karoserija, letnik 1967, prodam. Jurišič, Dolšce 1, Kostanjevica.

PRODAM ZASTAVO 101, letnik 1976, registrirano do avgusta 1984, z obnovljeno karoserijo, in ZASTAVO 125 PZ, letnik 1977, z vsemi deli za generalno. Stane Kolenc, Trstenik 6, Mirna.

PRODAM Z 101 mediteran, letnik 1980, 26.000 km. Jordan, Grajska 27, Kostanjevica, tel. 69-815.

ZASTAVO 101, starejši letnik, v zelo dobrem stanju, prodam. Tel. (068) 81-569 (od 17. ure dalje).

PO DELIH PRODAM FIAT 126. Tel. 25-097 (od 7. do 19. ure).

PRODAM MERCEDES kiper, 6 ton, motor prevozil 3.000 km, brezhiben. V račun vzamem osebni avto. Darko Štojs, Sela, Raka.

PRODAM Z 101 lux, letnik 1978, prevoženih 61.000 km. Jože Volčanjek, Jereslavc 17, 68258 Kapela, tel. 68-348 (po 15. uri).

PRODAM LADC KARAVAN, letnik 1979, prevoženih 58.000 km. Tel. (068) 25-133.

DACIO, letnik 1973, prevoženih 96.000 km, obnovljeno, prodam. Alojz Macedoni, Smarjeta 11, tel. (068) 84-916.

WARTBURG, letnik 1978, prodam. Šepetavc, tel. 22-152 (dopoldan) in 24-827 (popoldan).

LADO 1600, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Kopina, Slavkova 11 Trebnje, tel. 44-258 od 15. ure dalje.

GOLF, letnik 1980, karamboliran, prodam. Ogled pri HRATAR - avtomehanik, Smihel, Novo mesto, tel. 21-209.

FIAT 132 - 2000, letnik 1978, prodam. Informacije na tel. 25-226.

Kmetijski stroji

PRODAM traktor Ferguson IMT 35. Seničar Ciril, Mali Slatnik 6, Novo mesto.

TRAKTOR ZETOR 47-12 v dobrem stanju prodam. Franc Grčman, Mačji dol 16, Velika Loka.

ZETOR 49-11 prodam ali zamenjam za lažjega. Gor. Dobra 1, Trebnje.

MOTOKULTIVATOR SIMPLICITY (8 KM), prodam. Dušan Gorenc, Dolenske Toplice 52.

PRODAM

POCENI PRODAM šest malo rabljenih gum za tovorni avto (20-900) in zadnji diferencial za TATO MERCEDES. Anton Muhar, Orešje 14, Šmarješke Toplice.

PRODAM nov 16-colski gumi voz. Kovačič, Vinja vas 13, Stopiče. **PRODAM 200 l hruškovega žganja** in 300 l mešanega vina. Cena po dogovoru. Bakšič, Koroška vas 4. **PRODAM hladilnik z mrazovalnikom** in malo rabljeno sedežno garnituro z raztegljivim kavčem. Florjančič, Sela pri Ratežu 22.

PRODAM dve leti staro harmoniko MELODIJO (120 basov) in vitel, primeren za oranje v vinogradu. Tel. (068) 44-513.

PO UGODNI CENI PRODAM športno kolo FAVORIT. Alojz Možek, Srebrničice 4 a, Novo mesto.

PRODAM KRAVO, brejo 9 mesecev, staro šest let, in novo peč za centralno ogrevanje (35.000 cc) ter obračalniki za BCS. Hrastar, Smolenja vas 15, Novo mesto.

UGODNO PRODAM gajbice za krompir. Marjan Kuhar, Gruča 7, Sentjernež.

UGODNO PRODAM otroško posteljičo. Tel. 23-240.

PRODAM otroško posteljičo. Anica Šepić, Pod Trško goro 73, Novo mesto, tel. 24-030.

PRODAM čebelnjak, dobro ohranjen, krit z opeko, za 30 AZ panjev in 700 l rumenega dobrega vina po 32 din (od 50 l dalje), ter 100 žganja (vinski tropinovec).

Blaž Koncilija, Vrbovec 4, Dobrnjč.
TV GRUNDIG, barvni (66 cm) in mizo za namizni tenis prodam. Tel. 23-360.

PRODAM igralni avtomat super bug - atari, igre na ekranu. Gostilna Špolar, Mirna peč 67.

PRODAM skoraj nova vratna krila (bela), izdelana po JUS. Tel. (068) 69-328 po 20. uri.

STAREJŠO SPALNICO PRODAM. Glavač, Lebašova 22, Novo mesto, tel. 21-237.

PRODAM gajbe za krompir. Igor Vodopivec, Smolenja vas 72, tel. 24-569.

PRODAM kobilu, staro tri leta, Jože Gačnik, Brezje 6, Trebelno.

ZELO UGODNO PRODAM lesen čoln 5,60 m dolžine s prikolico. Tel. 71-600.

PRODAM železna garažna vrata, dvizna, nova. Vili Draksler, Ivanja vas 18, Mirna peč.

JADRALNO DESKO WIND GLIDER prodam. Zvezdana Vražič, 21. maja 25, Brežice, tel. 61-525.

MODERNO POROČNO OBLEKO (38-40 št.) ugodno prodam. Tel. (068) 71-868, ves dan.

PRODAM konja zrebca, starega 17 mesecev, od očeta Welwija hano-vranca in matere angležinj. Tel. (068) 69-371.

PRODAM 1 m³ prvorazrednih hrastovih desk, debeline 5 in 8 cm. Pavle Fakin, Čučja mlaka 5, Škocjan.

PRODAM sedem let staro, pet mesecev brejo, kobilu ter 15 ovac. Pintarič (Ucman), Veliki Slatnik 8, Novo mesto.

PRODAM dve tritonske harmonike. Vene, Pod Trško goro 21, Novo mesto. Ogled v popoldanskem času.

PRODAM kravo, brejo osem mesecev, s četrtim teletom, težka 550 kg, pod garancijo. Stane Avguštin, Stopiče 23.

KINO PROJEKTOR, tonski, z dodatno opremo, prodam. Tel. 22-344.

PRODAM 5 m³ suhih hrastovih plohov. Naslov v upravi lista.

HARMONIKO MELODIJA, 120 basno, prodam. Tel. 24-589.

PRODAM 5 oken z roletami (145 višine in 185 dolžine), ena balkonska vrata z dvema oknoma, ena vhodna vrata in 7 sobnih vrat. Tone Grabrijan, Tanča gora 14, Dragatuš.

PRODAM drugo košnja trave. Vilma Stupar, Na Obrh 19, Metlika.

PRODAM kravo frizijko. Jablan 10, Mirna peč.

ZARADI SELITVE poceni prodam lepo ohranjeno spalnico. Tel. 21-874.

PRODAM novo tovorno prikolico za osebni avto. Špolar, Mirna peč 67.

PRODAM sedem tednov stare rjave in bele lahke jarkice. Cena 160 din. Stanonik, Log 9, Škofja Loka.

OTROŠKI športni voziček, hojico in prenosno torbo prodam. Šepetavc, tel. 22-152 (dopoldan) in 24-827 (popoldan).

PRODAM jadralski deski Racing D1 (za 3,2 M) in Racing D2 (za 3,6M). Tel. 71-017 (dopoldan).

PRODAM novo 1500 l kad (čebričo). Tone Hočevar, Šmalčja vas 40, Sentjernež.

KUPIM

GUMJASTI ČOLN, dolg do 3,5 metra, kupim. Lahko z motorjem do 4,5 KS. Ponudbe na tel. (068) 24-359 od 19. ure naprej.

KUPIM novejšo hišo. Ponudbe z navedbo cene pod šifro „LA-STOVKA“.

KUPIM kombiniran štedilnik (plin-elektrika), prtljajnik za avto, kuhinjski kot z mizo ter otroško hojico in stajico. Tel. 25-977.

POSEST

PRODAM HIŠO v Podturnu 84 pri Dolenjskih Toplicah. Hiša je zgrajena do četrte faze, vseljiva. Voda in elektrika v hiši. Ogled je možen v soboto in nedeljo. Naslov v upravi lista.

PRODAM VINOGRAD (30 a) in novo zidnico v Virstanju pri Podčettriku. Prodaj tudi sedežno garnituro, trosed, posteljo in dva fotelja krem barve. Tel. (068) 72-700.

PRODAM zidnico z nekaj vinogradi in zemlje, 6 km od Trebnjega. Tel. 44-251.

PRODAM starejšo hišo z manjšim popravilom, takoj vseljivo, in 75 a zemlje v Sevnem pri Prismskovem na Dolenjskem. Jože Novak, Osrečje 17, Škocjan.

HIŠO, NOVO, v zaključni fazi z adaptirano zidnico, brajdo in mladim sadovnjakom, prodam v bližini Vinice pri Črnomlju. Ponudbe pod šifro „KOLPA I HA“.

ENOSOBNO STANOVANJE 40 m², prodam v Brežicah. Tel. 61-436 (popoldan).

V BREŽICAH ali Krškem kupim gradbeno parcelo, hišo ali stanovanje.

PREKLICI

JOŽE in MARIJA RUPAR iz Kle-novika 11, Škocjan, opozarjaja **ANTONIJO PUCELJ** iz Družinske vasi, Škocjan, naj preneha širiti lažnjive govornice zoper **MARIJO POVŠE**, svojo teto.

RAZNO

POPOLDANSKO varstvo za enain-poletnega in štiriletnega otroka iščemo v Ločni ali Mačkovicu od 1. septembra dalje. Tel. 23-538.

POSLOVNI PROSTOR za mirno obrt v Novem mestu oddam najboljše poudariti. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek Dolenjskega lista, Jenkova 1, pod šifro „CENTER“.

ORGANIST se pridruži narodnozabavnemu ansamblu. Zvočne Uhernik, Pod Trško goro 8, Novo mesto.

CESTITKE

Dragemu možu in očetu JOŽETU VIRANTU iz Polja pri Krmelju čestitamo za 50. rojstni dan in mu želimo še veliko sreče, zdravlja ter družinskega zadovoljstva. Žena Alojzija, hčerki Jožica in Marinka ter sinu Alojžu z družino. Čestitki se pridružujeta stariša Vinko in Marija.

Dobri in skrbni mami ROZALIJ ZUPANČIČ iz Goriške vasi pri Mirni peči, želi za 70. rojstni dan vse lepo, največ pa zdravlja in osebnih sreč v krogu domačin. MILKA z družino.

mali oglasi v Jenkovi 1 tel.: 24-006

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

DEKLE ZA POMOČ v gospodinjstvu sprejemam takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Tel. (068) 72-406 (od 16. ure dalje).

STANOVANJA

KUJNO ISCEM SOBO in kuhinjo. Naslov v upravi lista.

SOBO ALI GARSONJERO v Novem mestu, ogrevano, iščeta študentka in profesorica. Šifra „1. SEPTEMBER“.

ODDAM OGREVANO SOBO dvema dijakinjama. Naslov v upravi lista.

ODDAM SOBO s kopalnico in posebnim vvhodom v Novem mestu. Tel. 23-725 in 24-887.

ODDAM opremljeno sobo s kopalnico in centralnim grejtem. Filipovič, Cankarjeva 17, Brežice.

STANOVANJE z vso oskrbo oddam dekletu ali starejši ženski, ki bi občasno pomagala v gostilni. Tel. 43-716.

PREMLJENO, ogrevano sobo s kopalnico oddam dvema dijakinjama. Tel. 25-91, zvečer.

ISCEVA SOBO v Novem mestu ali bližnji okolici. Mravlje, Smolenja vas 12, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM Z 750 LE, letnik 80/9, prevoženih 20.000 km. Salmič, Koštialova 24, Novo mesto.

PRODAM ZASTAVO 101 confort, letnik 1979. Silvo Vide, Kristanova 28, Novo mesto, tel. 20-511.

SPACKA, nevoznega, prodam. Cesta herojev 33 a, Novo mesto.

ZASTAVO 101 L, letnik 1976, prodam. Bereča vas 8, Suhor. Ogled vsak dan.

PRODAM FIAT 126 P, letnik 1980. Tel. 23-732. Cesta herojev 54, Novo mesto.

UGODNO PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1976. Milena Henigman, Dol. Toplice 224.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Risa Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustija, Jože Simičič, Jožica Tappey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztek Gačnik in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din - Za delovne in družbene organizacije 1.200 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne ogläse 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov skupnih služb DITC: Garmova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 - Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozd Grafika, Novo mesto - Bervni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

Vinska trta zdaj zori, tebe, Jože, več med nami ni...

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni nas je v 59. letu starosti zapustil mož, oče, stari oče, brat in stric

JOŽE LUŽAR

borec Gubčeve brigade iz Šentjurja 9, Mirna peč

Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju onkološkega oddelka v Ljubljani in strežnemu osebju splošne bolnice Novo mesto za lajšanje bolečin. Posebna zahvala velja sorodnikom, vaščanom, prijateljem za podarjene vence, šopke in kakršnokoli izkazano pomoč. Hvala tov. Hrastarju za poslovilne besede doma in ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se delovnim organizacijam TOZD ELA, AVTOPREVOZ Ivančna gorica, KRKA - biokemija, ZZB Mirna peč za podarjene vence. Hvala godbi, cerkvenemu pevskemu društvu in župniku za lepo opravljeno obred.

Žalujoči: žena Franciška, hčerka Danica z družino, sinova Jože in Edo z družinama, sestre, bratje, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

FRANC GRACAR

iz Trbinca 4 pri Mirni

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se delovnim kolektivom IMV - TOZD Tovarna opreme Mirna, PTT Novo mesto, Društvu upokojencev Mirna, ZZB NOV Mirna, sekciji internancev pri ZZB NOV Mirna, krajevni organizaciji RK Mirna in SVV Novo mesto. Posebno se zahvaljujemo tov. Jožetu Zakrajšku in Romanu Kozolecu za lep poslovilni govor ob odprtem grobu. Lepa hvala duhovniku za opravljeno obred. Hvala vsem, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali.

Žalujoči: žena Rozalija, sinova Jože in France z družinama, hči Rozalija z družino, sestre Štefka, Rezi in Francka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega in dobrega očeta ter starega očeta

MARTINA STARIHE

iz Dragomlje vasi 8

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, vaščanom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter za spremstvo pokojnega na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala gasilcem iz Dragomlje vasi za poslovilne besede in spremstvo, prav tako tudi ZZB, zdravnikom, sestram in strežnemu osebju nevropsihiatričnega oddelka splošne bolnice Novo mesto za zdravljenje in nego v času kratke, a težke bolezni. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred, pevcem in vsem ostalim, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Še enkrat vsem iskrena hvala!

VSI NJEGOVI

*Kjer si bil, je praznina,
kjer si zdaj, je bolečina.*

ZAHVALA

Nismo še dojeli resnice, da ni več med nami našega dragega moža, očeta in starega očeta

FRANCA NOVAKA

iz Boštanja 58

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter požrtvovalnim sosedom se iskreno zahvaljujemo za nesebično pomoč v težkih trenutkih, kakor tudi za številno cvetje in vence, ki so našega dobrega očeta spremili na zadnji poti. Hvala pevcem za odpete pesmi, kot tudi župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Alojzija, sinovi Franci, Stanko in Jože, snahe Lojzka, Danica, Dragica, vnuki Peter, Gregor, Emily, Monika in Luka

Boštanj, Maribor, Kanada, julij 1983

Po gozdu listje zgrinja
se uvelo, in briše za
teboj poslednjo sled, oče,
žena, sinek jočejo, ker te
tu več ni...

ZAHVALA

V 35. letu starosti nas je nepričakovano
in mnogo prezgodaj zapustil
ljubljeni mož, očka, sin in brat

BRANKO PEZDIRC

iz Gradca 26 v Beli Krajini

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, sodelavcem gozdarjem GG, tozd Črnomelj, kolektivu Iskre Semič, gasilskim društvom in vsem ostalim, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, izrazili sožalje, pokojniku darovali cvetje in ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se govornikom za poslovilne besede ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Anica s sinčkom Gregorjem, oče, brat Ivan, sestre Sonja, Darinka in Marjana z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

ANE MIRTIČ

roj. Murn
iz Dvora 38

se od srca zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob tem težkem udarcu stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni ISKRI iz Semiča, sosedom iz Semiča za vso pomoč in sožalje, kakor tudi vaščanom z Dvora in Jame, ki so nam stali ob strani, izrekli sožalje in drago pokojno obdarovali s cvetjem in venci ter jo spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tov. Angeli Dularjevi za poslovilne besede, kakor tudi župnikoma iz Semiča in Žužemberka za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Lojze z družino ter ostalo sorodstvo.

Dvor, Semič, Novo mesto, Ljubljana, Kranj, 2. avgusta 1983

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustil

FRANC KOVAČIČ

zidarski mojster
iz Smarja pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem za darovano cvetje, organizaciji Zveze borcev, upokojencem, bolniškemu osebju novomeške bolnice, kolektivu ISKRE ter duhovnikoma za opravljeni obred.

Žalujoči: VSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 75. letu nas je zapustil naš dobri
mož, oče, stari oče in brat

FRANC PLUT

iz Tanče gore 28

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom za nesebično pomoč in izraze sožalja v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala gasilskima društvoma Tanča gora in Dragatuš, kolektivoma Belt in Gok iz Črnomlja za darovane vence ter župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

OSMRTNICA

Zapustil naju je ljubljeni sinek

VOJKO

Poslovila sva se od njega dne 5. 8. 1983 ob 12. uri na
šmihelskem pokopališču.

Neutolažljiva mamica in očka DOLINŠEK

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je po dolgo-
trajni bolezni za vedno zapustil
dobri oče, mož, brat in stari oče

JOŽE ŠTANGELJ

iz Malega Riglja

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu darovali vence in cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja župniku za lepo opravljeni obred ter sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Žalujoči: žena, sinovi in hčer z družinami ter sestra z družino in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

9. avgusta bo minulo leto, odkar me
je zapustil dragi mož

IVAN ŠKERBEC

iz Blatnega 5

Vse zamaš se oko ozira, vse zamaš se mi solzi, samo srce mi veleva, da se srečava v večnosti. Prav lepa hvala vsem, ki ga imate še v srcih in ki obiskujete njegov grob.

Žalujoča žena Rezka

ZAHVALA

Ob smrti naše

LIDIJE GODEC

se iskreno zahvaljujemo osebju zdravstvenega doma v Metliki, bolnišnice Novo mesto, prijateljem, sošolkam, mestni godbi iz Metlike, folkdorni skupini Ivan Navratil iz Metlike in vsem drugim, ki so nam stali ob strani in nam pomagali.

Mati, oče in Stane

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, stare-
ga očeta, brata in strica

LUDVIKA GAČNIKA

Brezje 2

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem in sosedom za vence in cvetje, pevcem in župniku za opravljeni obred ter vsem iz Brezja, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: žena, hčerka z družino, brat, sestra, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Po težki in dolgotrajni bolezni nas je
zapustila naša draga žena, mama,
stara mama, sestra, teta, svakinja

PEPCA OKROGLIČ

iz Ločne 13, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, z nami sočustvovali, pokojni darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

VSI NJENI

Novo mesto, Ločna, avgusta 1983

ZAHVALA

V 79. letu nas je za vedno zapustila naša dobra mama, stara
mama, prababica, sestra in teta

MARIJA STANIŠA

iz Zaloga 8 pri Novem mestu

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, pokojni mami darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala dr. Zvonki Gornikovi in patronažni sestri Marici za obiske na domu in lajšanje bolečin. Hvala župniku za lepo opravljeni obred, Opekarni Zaloga, Tovarni Ela Novo mesto in VVZ Novo mesto. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

IGOR PRIMC

Na nedavnem atletskem članskem prvenstvu Jugoslavije je bil 17-letni dijak novomeške pedagoške gimnazije in član novomeškega atletskega kluba Igor Primc najmlajši tekmovalc. In ta mlajši mladinec je ne samo častno branil barve svojega kluba, ampak je osvojil celo medaljo - z rezultatom 49,72 m je bil tretji v metu diska, tehnični atletska disciplini, kjer pridejo do izraza moč, eksplozivnost, tehnična izpoljenost pa tudi rutina. Tega zadnjega mladi Igor še nima, z vsemu svojimi dosedanjimi nastopi

v slovenski pionirski reprezentanci. Disk pa je postal njegova disciplina leto za leto, ko je na nekem tekmovanju „za štos“, kot pravi, zalučal to orodje, ki je bilo starim Grkom, „izumiteljem“ atletike, tako ljubo. Zmage na raznih tekmovanjih in dobri rezultati so se vrstili drug za drugim in pred slabim mesecem je Igor na tekmovanju v Novi Gorici izboljšal 16 let star državni rekord za mlajše mladince, 1,5-kilogramski disk je vrgel 57,12 m daleč. Seveda na tekmovanjih, kjer ne nastopa kot mlajši mladinec, meče članski disk, ki tehta dva kilograma.

Igor tako ko vsak njegov atletski vrstnik nima razen za šolo in trening kaj prida časa za druge stvari, zlasti pa ne za pohajkovanje in posedanje po lokalih. A kljub temu je povsem napačna predstava, da so to nekakšni mladi asketi, ki jih ne zanima nič drugega kot šport. „Mene še posebej veseli glasba, končal sem šest letnikov glasbene šole, igral sem trobento. Res sem pomišljal, da bi šel naprej na srednjo glasbeno šolo, vendar bi mi to vzelo preveč časa in sem se raje odločil za atletiko.“

Doma Igorju niso nikoli branili ukvarjanja s športom, kajti šola zaradi tega nič ne trpi. „Tudi kadar dobim slabo oceno, ni atletika prav nič kriva,“ prostodušno pove Igor, ki namerava po končani gimnaziji študirati na visoki šoli za telesno kulturo. Če ne bi bila atletika tako prevladujoča v njegovem življenju, bi se verjetno odločil za drug študij, morja agronomijo, saj ne samo da zna poprijeti za vsako delo na kmetiji starega očeta, kjer redno pomaga, ampak ga to delo tudi veseli. Če pa te stvar veseli, uspehi pridejo kar nekako sami od sebe. Na kmetiji, pri atletiki in še kje.

A. BARTELJ

pa je dokazal, da je atletski talent, kakršni vznikajo bolj poredko. Tudi na letošnjih mladinskih balkanskih igrah je bil Primc med najmlajšimi tekmovalci, v njegovi disciplini so bili vsi njegovi „vrstniki“ dve leti starejši in tudi na bližnjem evropskem prvenstvu na Dunaju bo spet med najmlajšimi. Skratka, priložnosti in časa za mladega metalca diska je še več kot dovolj.

Z atletiko se je Igor začel ukvarjati tako, kot je danes značilno tako rekoč za vse mlade atlete: v osnovni šoli. „V prvih razredih sem tako kot vsi rad tekal, skakal, vendar med mano in moji vrstniki ni bilo večje razlike, prej bi rekel, da sem bil pri teh igrivostih slabši kot drugi.“ Prizna Igor. V 7. razredu grmske osnovne šole je učitelj telovadbe in nekdanji izvrstni atlet in državni reprezentant Tine Zaletelj močnega in spretnega fanta usmeril v metanje krogle in še isto leto je Primc nastopil

PADEL POD TRAKTOR

GORNJI DOL - 5. avgusta popoldne je Karel Zgonc iz Gornjega Dola peljal traktor od Telčic proti domu. K vozilu je imel pripet voz, vendar je traktor med vožnjo zaradi okvare pričel zanašati. Zdrknil je čez rob ceste in se prevrnil po bregu, pri tem pa je Zgonc padel pod vozilo in se hudo poškodoval. Zdravi se v novomeški bolnišnici, škoda na traktorju pa je za 30 tisočakov.

MOTORISTA NAŠLI ZJUTRAJ MRTVEGA

GLOBOKO - V noči na 2. avgust se je po lokalni cesti med Dečnim selom in Globokim peljal na kolesu z motorjem 30-letni Vlado Lapuh iz Brežic. Pri Globokem je zapeljal s ceste na levo, se prevrnil v 80 cm globok jarek in tam obležal nezavestno. Zjutraj so ga občani našli mrtvega.

ZA VARNO DELO - Zgornji del kapiteljskega zvonika je že obdan z odri.

Baker spet na Kapitlju

Streho zvonika kapiteljske cerkve v Novem mestu bodo preoblekli v baker

NOVO MESTO - Po več kot sto letih bo zvonik kapiteljske cerkve v Novem mestu ponovno dobil bakreno pokrivalo. Fantje kleparskega mojstra Janeza Grilca iz Senčurja pri Kranju so že postavili ogrodje in v nekaj tednih ob zvonik zasijal v nekdanji obliki. Kot zelo izrazita arhitektonska kominanta Novega mesta zvonik to nedvomno zasluži.

Zgodovina zvonika kapiteljske cerkve je dolga in pestra. Kot meni Marjan Mušič, naj bi cerkevni stolp nadzidali na ostanek trdnjave stiškega samostana okoli leta 1604. Izvirna streha zvonika je bila čebulasta. Današnja oblika je dal postaviti leta 1860 kapitaljski prost Jernej Arko, doma iz Ribnice. Neogotsko konicico so pokrili s skrilji. Leta 1878 pa je naslednji prost, vitez Simon Wilfan velič zamenjal skrilje z barkom. V to trajnejšo preobleko so preoblekli streho in piramidasti del. Vihar prve svetovne vojne je tudi s kapiteljskega zvonika snel bakrene plošče, kot jih je pobral s prenekatere slovenske cerkve. Leta 1917 je baker zamenjal ploščevina, ki je do današnjih dni kljub občasnemu barvanju dotrajala.

Delavci so z zvonika sneli tudi 2,3 m visok in 1,75 m širok križ, ki ga je dolga desetletja krasila močna pozlata. Opravil jo je po naročilu prošta Petra Urha ljubljanski zlatar Anton Kušan ob koncu prejšnjega stoletja. Zdaj bodo križ le očistili, ker za pozlato ni denarja.

MiM

PADEL S STREHE IN SE UBIL

MALEZIČI - V soboto pozno popoldne se je smrtno onesrečil 57-letni Jože Urek iz Malezic 6 pri Sevnici. Tega dne sta se z ženo pripravljala, da popravita streho na gospodarskem posloju, ki jo je poškodovalo neurje. In medtem ko je žena odšla po pomoč k sosedu, je Urek splezal na 5 metrov visoko lestev. Ta pa je, ko je bil na vrhu, pričela poševno drseti in Urek se je ujel za rob strehe in pričel klicati na pomoč. Preden so mu lahko pomagali, mu je zmanjkalo moči in je omahnil na tla ter obležal mrtvev.

Sedemleten otrok s puško streljal na svojega brata

Nepredvidnost starejših bi se kmalu tragično končala - Prijava sodniku

BREŽICE - Velika nepredvidnost je bila kriva nezgode, ki se je 2. avgusta zjutraj pripetila v stanovanju Ivana Bogoviča v Brežicah, ko je 7-letni Janko Bogovič z malokalibrsko puško ustrelil svojega tri leta starejšega brata Slavka.

Tistega dne sta otroka spala v spalnici starih staršev, kjer je stari oče Ivan, sicer član brežiške lovske družine, hranil ob zid naslonjene tri puške, med njimi tudi malokalibrsko. Res nerazumljivo, da so puške ostale dostopne otrokom, poleg tega pa je bila malokalibrska napolnjena s petimi naboji.

Otroka sta se zjutraj prebudila sama, saj so ostali odšli na njivo. In medtem ko je Slavko na postelji ležal in bral knjigo, je mlajši Janko segel po puški in v šali pomeril na brata. Še sanjalo se mu ni, da je orožje polno. Hip zatem je počilo, krogla pa je Slavku prebila roko in se zaustavila v hrbtnici povsem blizu vratu. Seveda so desetletnega otroka takoj prepeljali k zdravniku in nato nemudoma v ljubljanski Klinični center, saj je bila za odstranitev krogle potrebna zahtevnejša operacija.

Zaradi neprimerne hrambe orožja so miličniki Ivana Bogoviča prijavili sodnikom.

PREIZKUS ZDRŽLJIVOSTI

NOVO MESTO - V novo odprtem novomeškem Domu kulture so v soboto med večerno filmsko predstavo opravili test vzdržljivosti gledalcev. Filmsko predstavo so kakih petnajstkrat prekinili, kdo bi vedel zaradi česa, saj se gledalcem ni nihče ne opravičil ne navedel razloga za prekinitev. Znano je, da nove mostove preizkušajo z velikimi obremenitvami; so mar tudi novomeškemu občinstvu tako preizkusili, koliko jim zdržijo živci?

GLASBENI VEČERI NA LOKI

NOVO MESTO - V gostišču na Loki v Novem mestu se bodo v petek, 12. avgusta, začeli glasbeni večeri, ki bodo zadnje štiri dni v tednu vs avgust in september. Prve tri dni bodo trajali od 6. do 11. ure zvečer, ob nedeljah pa od pol 5. do 10. ure zvečer. Oktobra se bo diskoteka preselila v hotel Metropol, kjer bo delovala preko leta.

Lastnik nove diskoteke je Zdravko Voglar, za program pa bosta skrbela Risto Božič in Jože Tisu. Kot zatrjujejo, bodo vrtili glasbo vseh vrst, ki spadajo v popularno glasbo, od popa, regaeja do rocka. Ob nedeljah bodo na programu tudi starejša glasbena vrsta (jazz, swing, blues). Nova diskoteka naj bi združila kvalitetno glasbo z zabavo, svoje pa bodo dodali tudi gostinski delavci, ki obljublajo dobro postrežbo.

PREDSTAVIJAMO PARE

Pred nami je druga avgustovska številka, tista, ki prinaša imena starih srečnih parov, ki se bodo 24. septembra v okviru dolenjskega turističnega tedna poročili na prvem dolenjskem svatovanju, katerega pokrovitelj je Dolenjski list. Izbira bodočih mladoporočencev, ki jih bodo v Semiču, Metliki, Novem mestu in Mokronogu podrobneje spoznali na predvečer poroke ob prikazu že pozabljenih predporočnih običajev, v dolenjski metropolu pa na dan poroke v slavnostnem sprejehu kočij po mestu, obredu na Rotovžu in svatovanju v športni dvorani, ni bila niti najmanj lahka.

Pa si pogledimo pare:

Iz Metlike prihajata Marija Janjac in Milan Kočevar. Ona se je rodila 25. oktobra 1958, doma je iz Reštova in je zaposlena v metliški kmetijski zadrugi. Milan je nekaj starejši, rojen je 24. oktobra 1956, stanuje v Krizevski vasi, po poklicu pa je elektromehanik v IMP.

Med prijavitelji iz tega dela Dolenske smo izbrali Irmo Hribar in Mirka Povšeta. Irma je doma iz Pavle vasi 12, rojena 30. januarja 1965, po poklicu pa ekonomski tehnik v Trimu. Tam je zaposlen tudi Mirko, ki je sicer doma iz Vrha nad Mokronogom 27, rodil pa se je 10. avgusta 1956.

Novo mesto bosta predstavljala Zlatka Jakše iz Regerče vasi 36 in Radovan Šterk iz ulice K Roku 37. Zlatka se je rodila 30. maja 1961, po poklicu je medicinska sestra, zaposlena je v novomeški splošni bolnišnici; Radovan se je rodil 12. decembra 1961 v Starem trgu. Po poklicu je strojni tehnik, zaposlen pa v Iskrinem tozdu novomeške Ele.

Iz Semiča prihajata Liljana Štukej in Martin Šuklje. Onase je rodila 7. aprila 1964, doma je iz Kota 20 in zaposlena v semiški Iskri; Martin se je rodil 13. novembra 1958, doma je iz Češnjevca 26. Tako kot Liljana tudi on dela v Iskri Semič.

ČETRT URE GROZE

Takega neurja, kakršno se je nad Metliko in okoliškimi kraji razbesnelo v torek, 2. avgusta, malo pred osmo uro zvečer, ljudje ne pomnijo. Orkanski veter je razkrival strehe, lomil in podiral drevje, voda je vdrala v skladišča in proizvodne prostore, vihar ni prizanesel sadnemu drevju in koruzi. Sreča v nesreči je, da je ta hud piš zajel sorazmerno ozek pas od Krizevske vasi prek Metlike do Drašičev in Krmačine in da je neurje trajalo le okoli 15 minut. Če bi ujma trajala dlje časa, bi bile posledice katastrofalne. Že to četrturo divjanje razbesnelih naravnih sil je povzročilo ogromno škodo, ki jo cenijo na 26,340.000 dinarjev.

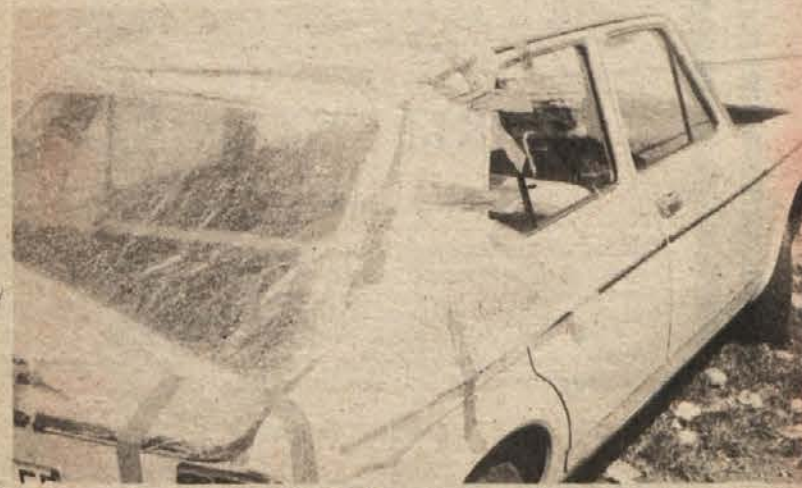
V Naselju Staneta Rozmana v Metliki je veter z ene hiše tako rekoč odpihnil celotno ostrešje, sosednje, prav tako nove hiše tik pred vselitvijo, pa odtrgal polovico strehe. Opeke in dimne tuljave je veter nosil kot papir. Z bloka v Ulici 1. maja je odtrgalo del strehe in ti deli so poškodovali strehe na sosednjih blokkih, razbijali okna in povzročili veliko škodo na parkiranih avtomobilih.

Metliški izvršni svet je ukrepal hitro in učinkovito. Komisije so takoj začele ocenjevati škodo, po najhitrejši poti so uspeli dobiti najpotrebnejši gradbeni material, predvsem salonnitne plošče in drugo strešno kritino; tako so organizirali strokovne ekipe za popravilo poškodovanih stavb ter edli dežurno službo, ki je usklajevala delo. Tudi v tej nesreči se je potrdila velika človeška vrednota: sosede, prijatelji, znanci so tistim, ki jim je vihar povzročil največ škode, takoj priskočili na pomoč.

A. BARTELJ

S Cvetkovičeve hiše v metliškem Naselju Staneta Rozmana je orkanski piš odnesel celotno streho, hudo pa je poškodoval tudi sosednjo Slobodnikovo hišo.

Del ostrešja z bloka v Ulici 1. maja je poškodoval več parkiranih avtomobilov, od teh so trije skoraj povsem uničeni.

Del strehe na bloku v Ulici 1. maja je odpihnil, dež, ki je spremljal neurje in padal tudi naslednji dan, pa je naredil veliko škodo v podstrešnih stanovanjih.

O strašni moči orkanskega piša priča tudi ta posnetek: veter je mogočno drevo izruval in ga podrl na garaže; močno sta poškodovana dva avtomobila. (Vse foto: Andrej Bartelj)